

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

LIIKETALOUS

OPINNÄYTETYÖRAPORTTI

**AMMATTIKORKEAKOULUJEN TULOKSELLINEN
TOIMINTA**

Case: Tampereen ammattikorkeakoulu

Maija Ollila

Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2007
Työn ohjaaja: Riitta-Liisa Arpiainen

TAMPERE 2007

Tekijä(t):	Maija Ollila	
Koulutusohjelma(t):	Liiketalouden koulutusohjelma	
Opinnäytetyön nimi:	Ammattikorkeakoulun tuloksellinen toiminta Case: Tampereen ammattikorkeakoulu	
Title in English:	Performance-oriented activity in University of Applied Sciences Case: Tampereen ammattikorkeakoulu University of Applied Sciences	
Työn valmistumis- kuukausi ja -vuosi:	12/2007	
Työn ohjaaja:	Riitta-Liisa Arpiainen	Sivumäärä: 49

TIIVISTELMÄ

Työn tavoitteena on tarkastella koulutuksen tuloksellista toimintaa ja luoda lukijalle käsitys tuloksellisuudesta sekä sen eri osatekijöistä. Tuloksellisuuden merkitys ammattikorkeakoulu-toiminnassa on kasvanut. Tästä merkinä on vuonna 2006 ammattikorkeakoulujen rahoitukseen tullut muutos. Tämän johdosta myös Tampereen ammattikorkeakoulussa tuli ajankohtaiseksi tarkistaa koulutusohjelmien valtionosuusrahoituksen jakoperusteet kehittämällä laskentamalli, joka toimisi päätöksenteon apuvälineenä johdolle. Koulutusohjelmille jaettavan rahoituksen jakoperusteissa oli tarkoitus ottaa huomioon suoritettujen tutkintojen sekä aloituspaikkojen ohella myös laadullisia arvokriteerejä, jotka kannustaisivat jokaista koulutusohjelmaa parantamaan tuloksellista toimintaansa opetuksen laadusta tinkimättä.

Työn teoriapohja koostuu tuloksellisen toiminnan määrittelystä, opetusministeriön ammattikorkeakoululle asettamista tavoitteista sekä Tampereen ammattikorkeakoulun strategioista. Nämä toimivat pohjatietoina laskentamallille. Lisäksi laskentamalliin on vaikuttanut Tampereen ammattikorkeakoulun koulutuspäälliköille lähetetty kirjallinen kysely sekä hallintopäällikkö Risto Masosen, tutkintotavoitteisen koulutuksen johtajan Marja Sutelan ja tehtäväalueen johtaja Mikko Naukkarisen haastattelut. Näiden tietojen pohjalta rakennettiin Excel-pohjainen laskentamalli, jonka nähtiin olevan yhtenevä strategioiden, toiminnan tavoitteiden sekä Tampereen ammattikorkeakoulun toiveiden mukainen.

Laskentamalliin otettiin mukaan viisi tuloksellisuusmittaria: läpäisyaste, kansainväliset vaihdot, T&K-opintopisteet, opetuksesta saatu palaute sekä harjoittelun työtehtävien laatu. Tulevaisuudessa tuloksellisuuskriteerejä on tarpeen muokata sen mukaan, millaisia mahdollisia muutoksia Tampereen ammattikorkeakoulun strategioihin sekä opetusministeriön taholta annettuihin kehittämistarpeisiin tulee. Lisäksi mahdolliset rahoituslakiin tulevat muutokset on myös tärkeä huomioida tässä mallissa. Keskeisintä on, että malli on yhtenevä tavoitteiden sekä strategioiden kanssa.

Sisällysluettelo:

1. Johdanto	4
2.1 Arvoperusta	6
2.2 Tehtävät ja tavoitteet	6
3. Tuloksellinen toiminta	8
3.1 Tuloksellisuus käsitteenä	8
3.1.1 Toiminnallinen tuloksellisuus	10
3.1.2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	12
3.1.2.1 Vaikuttavuus koulutusmaailmassa	12
3.1.2.2. Yritysten yhteiskuntavastuu	13
3.2 Tuloksellisuus ammattikorkeakoulussa	14
4. Ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmä	16
4.1 Perusrahoitus	16
4.2 Hankerahoitus	17
4.3 Tuloksellisuusrahoitus	17
4.3.1 Opetus ja opetusmenetelmien kehittyminen	18
4.3.2 Koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku	20
4.3.3 Tutkimus- ja kehitystyö	22
4.3.4 Aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö	22
5. Tampereen ammattikorkeakoulu	25
5.1 Tampereen ammattikorkeakoulun visio ja strategiat	25
5.2 Opetusministeriön tavoitteet TAMKille	26
5.2.1 OPM:n toiminta – ja taloussuunnitelma vuosille 2008-2011	27
5.2.2 Tavoitesopimus vuosille 2007–2009	27
6. Laskentamalli	29
6.1 Laskentamallin tarkoitus	29
6.2 Laskentamallin mittarit	29
6.2.1 Läpäisyaste	30
6.2.2 T&K-opintopisteet	31
6.2.3 Kansainvälisyys	31
6.2.4 Opetuksen taso ja asiantuntevuus	32
6.2.5 Harjoittelun työtehtävien tuki oppimiselle	33
6.3 Valmis laskentamalli	33
Lähteet:	39
Liitteet	42
Liite 1: Tuloksellisuuskriteerit tavoitesopimiskaudelle 2007-2009	42
Liite 2: Haastattelukysymykset	43
Liite 3: Kysely TAMKin koulutuspäälliköille	44
Liite 4: Laskentamalli Tampereen ammattikorkeakoululle	46
Liite 5: Yhteenvedot OPALA-kyselyistä, liite laskentamalliin	48

1. Johdanto

Elämme maailmassa, jossa mitataan kaikkea. Nykymaailmassa rahallisen voiton ja taloudellisen toiminnan rinnalla seurataan yhä enemmän organisaation tuloksellista toimintaa, joka on ajankohtainen asia niin yrityskuin koulutuspuolellakin. Yrityspuolella tuloksellisuudella on pidemmät juuret kuin koulutuksessa, minkä johdosta myös kirjallisuudessa huomio keskittyy voittoa tavoittelevan yrityksen näkökulmaan. Tämän vuoksi opinnäytetyössä keskitytään tarkastelemaan tuloksellista toimintaa koulutuksen ja tarkemmin sanottuna ammattikorkeakoulun näkökulmasta. Tavoitteena on luoda lukijalle kattava kuva ammattikorkeakoulun tuloksellisuudesta sekä sen eri osatekijöistä.

Ammattikorkeakoulut saavat rahoituksensa opetusministeriöltä. Ennen valtionosuusraha, joka tunnetaan myös lyhenteenä vos-raha, määräytyi yksinomaan opiskelijamäärän mukaan. Vuonna 2006 rahoituslakiin tuli kuitenkin muutos, jonka mukaan rahoituksen määrään vaikuttavat opiskelijamäärän lisäksi suoritettut tutkinnot. Tämän seurauksena ammattikorkeakoulujen toiminnan kannalta on entistäkin tärkeämpää saada kaikki aloittavat opiskelijat valmistumaan.

Ammattikorkeakoululle asetettujen tavoitteiden mukaista ei kuitenkaan ole saada opiskelijoita vain valmistumaan, vaan kouluttaa oman alansa ammattilaisia elinkeinoelämän tarpeiden mukaan. On siis tärkeää, että koulutuksessa otetaan myös laatu entistä voimakkaammin huomioon. Tämä asia on puhuttanut myös Aamulehden mielipidepalstalla, jossa toivottiin rahoituksen määräytyvän omalta osaltaan myös laadullisten arvokriteerien kuten esimerkiksi laadullisen työllistymisen, henkilöstön kehittämispäätösten sekä opettajien pätevyyden perusteella (Aamulehti, 10.5.2007)

Myös Tampereen ammattikorkeakoulussa halutaan keskittyä määrällisten tekijöiden lisäksi seuraamaan laadullisia arvokriteerejä. Tehtäväkseni tuli kehittää laskentamalli johdon päätöksenteon apuvälineeksi. Laskentamallin on tarkoitus toimia työkaluna, jonka avulla myös laadullisia arvotekijöitä voidaan huomioida nykyistä paremmin koulutusohjelmille jaettavassa rahoituksessa.

Ennen laskentamallin luomista tutustuin tuloksellisuus-käsitteeseen sekä toiminnalle asetettuihin tavoitteisiin ja TAMK:n strategioihin. Teoreettisen tiedon lisäksi näin tärkeänä tutkia myös henkilökunnan käsityksiä tuloksellisuudesta. Tätä varten lähetin toukokuussa 2007 kirjallisen kyselyn kaikille TAMK:n koulutuspäälliköille sekä kesä-heinäkuussa 2007 haastattelun hallintopäällikkö Risto Masosta, tehtäväalueen johtajaa Mikko Naukkarista sekä tutkintotavoitteisen koulutuksen johtajaa Marja Sutelaa. Kyselyiden ja haastatteluiden tuloksia käydään työssä läpi aihetta käsittelevien kappaleiden yhteydessä.

Mikäli laskentamalli otetaan TAMKissa käyttöön, tullaan osa koulutusohjelmien rahoituksesta myöntämään tuloksellisuuden perusteella. Pääta-voitteena on parantaa TAMKin asemaa ammattikorkeakoulujärjestelmäs-
sä ja siten tarjota nykyisille sekä tuleville opiskelijoille paras mahdolli-
nen oppilaitos.

2. Ammattikorkeakoulujärjestelmä

2.1 Arvoperusta

Ammattikorkeakoulujärjestelmän keskeinen arvoperusta nojautuu alueelliseen tasa-arvolle ja oikeudenmukaisuudelle (Niemelä 2004: 31). Tämä arvopohja kuvastaa hyvin sitä, mikä alun alkaen antoi sysäyksen ja tarpeen ammattikorkeakoulujen perustamiselle yliopistojen rinnalle osaksi korkeakoulujärjestelmää. Tarve menestyä kansainvälisesti johti koulutusjärjestelmien väliseen kilpailuun. Haluttiin, että ihmiset kouluttautuisivat mahdollisimman hyvin. (Rask 2002: 31.) Tämä ajatus taustalla luotiin ammattikorkeakoulujärjestelmä, jonka tarkoituksena on antaa väestölle yhtäläisemmät mahdollisuudet käydä korkeakoulua sijoittamalla jokaiseen maakuntaan monialainen ammattikorkeakoulu (Niemelä 2004: 31).

Toisena keskeisenä ammattikorkeakoulujärjestelmän arvoperustana voidaan nähdä alueellinen hyvinvointi. Tämä arvopohja on luotu jo 1960–1970 –luvulla. Tuolloin asetettiin tavoitteeksi luoda suomalainen hyvinvointiyhteiskunta, jossa jokaisen kansalaisen oikeudet voidaan tiivistää taloudellisiin, sosiaalisiin ja sivistyksellisiin oikeuksiin. Oikeuksien realisoitumista voidaan edesauttaa mm. laadukkaalla koulutuksella ja tutkimuksen suorittamisella. Koulutus tarjoaa paremmat mahdollisuudet työllistymiselle ja työn tuoman toimeentulon kautta puolestaan luodaan edellytykset hyvinvoinnille ja elämänhallinnalle. (Niemelä 2004: 32.)

2.2 Tehtävät ja tavoitteet

Ammattikorkeakoululaissa todetaan: ”Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen ja taiteellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntijatehtäviin, tukea yksilön ammatillista kasvua ja harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa ja alueen elinkeinorakenteen huomioon ottavaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä.” (ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351).

Lisäksi ammattikorkeakoulujen tehtäviin kuuluu aikuiskoulutuksen antaminen ja kehittäminen sekä mahdollisuus antaa ammatillista opettajakoulutusta (ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351).

Kuten edellisten lakikohtien perusteella voidaan nähdä, voidaan ammattikorkeakoulun tehtävät tiivistää kolmeen asiaan: opetus, tutkimus- ja kehitystyö sekä alueellinen vaikuttavuus. Näillä keinoin ammattikorkeakoulut voivat vaikuttaa omalta osaltaan työelämässä tapahtuviin muutoksiin sekä toteuttaa arvoperustaa, jolle ammattikorkeakoulujärjestelmä nojautuu (Vesterinen 2004: 41).

Ammattikorkeakoulujen ydintehtävänä voidaan nähdä opetuksen antaminen, jonka avulla ihmiset saavat työelämään tarvittavia tietoja, taitoja sekä sosiaalisia kykyjä (Raivola 2000: 169). Ammattikorkeakouluissa tapahtuva opetus halutaankin pitää kiinteässä yhteydessä työelämään. Tällä keinoin pyritään kouluttamaan opiskelijoista taitavia, käytännön ammattilaisia työmarkkinoille ja siten omalta osaltaan luoda edellytykset yhteiskunnan hyvinvoinnille. (Korhonen 2000: 59.) Kuten muillakin oppilaitoksilla, myös ammattikorkeakouluilla opetus on onnistunut silloin, kun sen tuloksena ovat tavoitteiden mukaiset tiedot, taidot ja sosiaaliset kyvyt (Raivola 2000: 169).

Vaikka opetus onkin kouluihin kaikkein läheisimmin yhdistetty ja tärkein tehtävä, ei tutkimus- ja kehitystyön (T&K -työ) tehtävää pidä suinkaan pitää sen vähempiarvoisena. Korkeakoululaitokselle on nimittäin annettu vaatimuksena uuden tiedon tuottaminen sekä olemassa olevan tiedon kehittäminen ja siirtäminen (Vesterinen 2004: 42). T&K -työn ydintehtävänä voidaan nähdä opetuksen kehittäminen, mutta sillä on myös kolme muuta tehtävää, joiden avulla ammattikorkeakoulut toteuttavat arvomaailmaansa.

Yhtenä T&K -työn tarkoituksena ovat erilaiset työelämä tutkimukset ja –projektit, joiden avulla pyritään kehittämään työelämän ammatillista tietoa sekä tuomaan opetukseen käytännön tietoihin perustuvaa oppimateriaalia. Tämän lisäksi tutkimus- ja kehitystyön tehtäväksi nähdään pedagogisiin oppimiskokeiluihin liittyvä tutkimustyö sekä henkilöstön jatkokäytännössä tehtävä ammattikorkeakoulun kehittämistyö. (Vesterinen 2004: 44–45.)

Aluekehitysvaikutus puolestaan tukee arvoperusteissa alueellista hyvinvointia. Ammattikorkeakoulujen yksi tehtävä on alueellinen vaikuttamistyö eli reagointi alueellisesti yritysten tarpeisiin, jota opetusministeriö omalta osaltaan ohjaa tavoite- ja tulosneuvotteluiden avulla. (Alanen 2002: 178–179.) Ammattikorkeakoulujen ja yritysten tiivis yhteistyö mahdollistaa uusien ja korkeaa osaamista vaativien työpaikkojen synnyn sekä osaavan henkilöstön kouluttamisen yritysten tarpeisiin. Tavoitteena on myös kehittää ympäristö sellaiseksi, mikä houkuttelisi muun muassa uusia yrityksiä paikkakunnalle. (Rask 2002: 37.)

Edellä esitetyn ammattikorkeakoululain pohjalta toiminnan rahoittaja, opetusministeriö tekee tarkempia suunnitelmia ja tavoitteita, joihin ammattikorkeakoulujen on tärkeintä keskittyä. Näitä tavoitesopimuksessa annettuja tavoitteita käydään tarkemmin läpi luvussa 4 ja 5.

3. Tuloksellinen toiminta

Jotta koulutus- tai yritystoiminta voi jatkua, on toiminnan oltava tuloksellista, jota korostetaan yhä enenevässä määrin niin koulutus- kuin yritys- puolellakin. Koulutus- ja perinteinen voittoa tavoitteleva yritystoiminta ovat kuitenkin luonteeltaan melko erilaisia, minkä vuoksi myös tuloksellisen toiminnan määrittelyssä on eroavaisuuksia.

Yksi tähän vaikuttava asia on se, että perinteinen yritystoiminta on voiton maksimointia, kun taas ammattikorkeakoulussa esimerkiksi alueellinen vaikuttaminen sekä laadukas opetustoiminta on rahallisen tuoton sijaan pääasia. Tämä asia tuo eroja tavoitteiden ja arvojen määrittelyyn sekä siten myös tulokselliseen toimintaan.

Toinen asia on yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Koulutusmaailman tärkein tavoite on kouluttaa opiskelijoista asiantuntevia työntekijöitä yritysten käyttöön. Kouluttamisen lisäksi esimerkiksi ammattikorkeakouluilla on tärkeä toteuttaa myös tutkimus- ja kehitystoimintaa, mikä on myös yksi aluevaikuttavuuden keino.

Yritysmaailmassa vaikuttavuuden näkökulma on puolestaan pitkään ollut rahallisen voiton varjossa. Viime vuosina se on kuitenkin noussut voimakkaammin esille ja tullut toiseksi tärkeäksi tavoitteeksi rahallisen voiton rinnalle. Yrityspuolella puhutaankin usein yhteiskuntavastuusta. (Talvio 2004: 130-131.)

Kirjallisuudessa yleisesti keskitytään enemmän yritysmaailman tuloksellisen toiminnan käsittelyyn, minkä vuoksi se on monesti tutumpi kuin koulutuksen tuloksellinen toiminta. Seuraavana käydään tarkemmin läpi niitä eroavaisuuksia sekä samankaltaisuuksia, joita nämä kaksi näkökulmaa tuovat tuloksellisuus-käsitteen ymmärtämiseen.

3.1 Tuloksellisuus käsitteenä

Tuloksellisuus-käsite voi saada hyvinkin erilaisia vivahteita, riippuen siitä, kenen näkökulmasta sitä katsotaan. Koulutuspoliittisesti katsottuna tuloksellisuutta lähestytään hallinnon ja koulutusjärjestelmän näkökulmasta. Tällöin tuloksellisuuteen usein liitetään taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden ulottuvuudet. Tämän näkökulman mukaan koulutus on tuloksellista silloin, kun kansallisesti ja kansainvälisesti eri organisaatiohoidolle asetetut tavoitteet saavutetaan. (Oravakangas 2005: 274–275.)

Opettaja näkökulmasta tuloksellisuus puolestaan näyttäytyy erilaisena. Siinä tuloksellisuus on ensisijaisesti oppimisen tulos. Tärkeintä tässä on se, että opiskelijat ymmärtävät ja sisäistävät opetettavan asian. Poikkeuksena koulutuspoliittiseen näkökulmaan, tässä näkökulmassa tulokselli-

suutta määritellessä huomio keskittyy ennen kaikkea opetuksen laatuun. (Oravakangas 2005: 274–275.)

Edellä mainitun näkökulman lisäksi tuloksellisuuden määrittelyn tekee koulutuspuolella haastavaksi myös se, että esimerkiksi toiminnan asiakkaan määrittely on hankalampaa kuin monesti yrityspuolella. Koulutuspoliittisesti katsottua koulutuksen asiakkaita voisi olla yhteiskunta tai teollisuus ja kauppa. Pedagogisesti katsottua asiakkaina puolestaan nähdään opiskelijat. (Raivola, Valtonen & Vuorensyrjä 2000: 26.)

Myös koulutuksen tuotoksen määrittely on omalla tavalla yritysmaailmaan verrattuna haastavampaa. Esineiden sekä monien palvelutuotosten osalta on suhteellisen helppo sanoa, milloin tuote on valmis. Siten tuotteen ja prosessin laatukin on helpommin havaittavissa. Koulutuksen tuote, oppiminen, on puolestaan huomattavasti moniulotteisempi. Koska oppiminen on kasautuvaa, oppimisen tuotos voi näkyä vasta vuosikymmenienkin päästä. (Raivola ym. 2000: 26.)

Laskentamallin luonnin sekä Tampereen ammattikorkeakoulun tuloksellisuuden parantamisen kannalta on tärkeää painottaa koulutuspoliittista näkökulmaa. Tätä näkökulmaa tukemaan Tuomas Pöysti on hyvin osannut ottaa huomioon tuloksellisuuden näkökulmat jakamalla tuloksellisuuden kahteen pääryhmään: yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen ja toiminnalliseen tuloksellisuuteen (Pöysti 2005: 134).

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus tarkoittaa Pöystin mukaan sitä, miten hyvin yritys/oppilaitos on kyennyt tuotannontekijöillä saavuttamaan toiminnalle asetetut tavoitteet ja tarpeet, eli rajalliset tuotannontekijät järjestetään mahdollisimman hyvin yhteiskunnan ja kansalaisten tarpeiden mukaiseksi. (Pöysti 2005: 134.) Jotta toiminnan yhteiskunnallinen tuloksellisuus voisi kehittyä, on sen tavoitteiden oltava realistisia, eteenpäin kannustavia, mutta ei itsestäänselvyyksiä (Oravakangas 2005: 275).

Pöystin mukaan toiminnallinen tuloksellisuus kuvaa puolestaan organisaation onnistumista tehtävässään eli toiminnan aikaansaannoksia (Pöysti 2005: 134). Organisaatioissa ja yrityksissä tätä kuvaa esimerkiksi se, että henkilöstön kanssa sovitaan tulosneuvotteluissa yhteisistä tavoitteista, toiminnan kehittämistarpeista sekä siitä miten tavoiteltuihin tuloksiin pyritään (Toikka 2002: 63).

Tätä tuloksellisuuden määrittelyä tukevat myös Tampereen ammattikorkeakoulussa kesällä 2007 tehdyt haastattelut. (ks. liite 2) Kuten edellä, myös niissä nähtiin tuloksellisuuden osa-alueina sekä sisäinen eli toiminnallinen tuloksellisuus että ulkoinen eli yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Tuloksellisen toiminnan parantamisessa tulee siis huomioida nämä molemmat puolet.

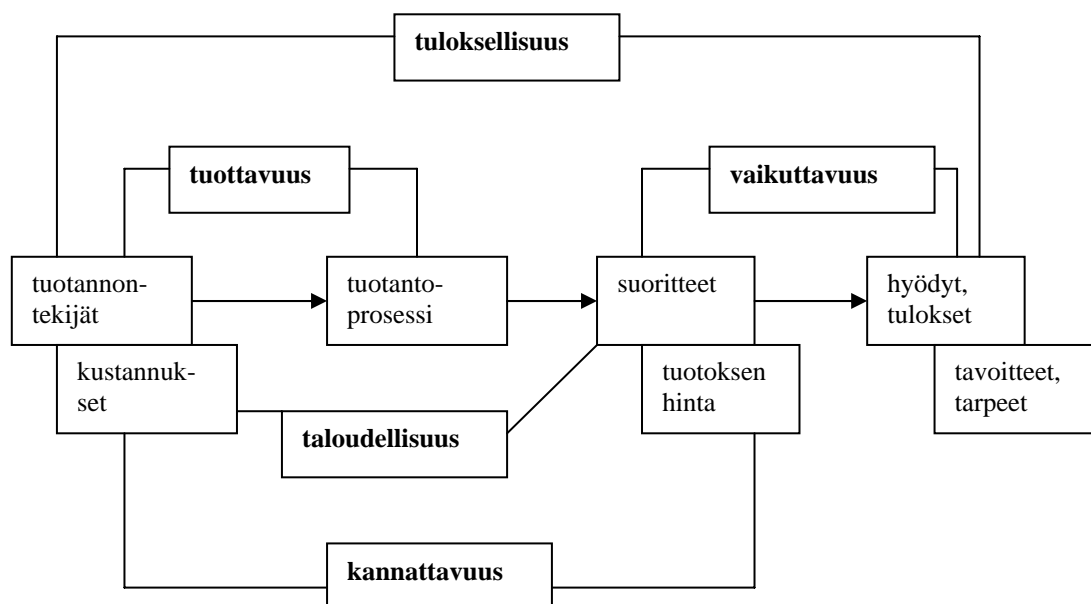
3.1.1 Toiminnallinen tuloksellisuus

Toiminnallisessa tuloksellisuudessa keskitytään arvioimaan sitä, kuinka tehokasta ja tuloksellista itse toimintaprosessi yrityksessä/oppilaitoksessa on ollut.

Prosessin tuloksellisuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon niin palvelun tuottajan kuin asiakkaan näkökulma. Yhden määritelmän mukaan tuotoksella tarkoitetaan asiakkaan ja palveluntarjoajan välisen vaihtoprosessin tulosta. Palvelun tuottajan kannalta tuotoksen tulee käytettyihin panoksiin verrattuna tuottaa lisäarvoa hyödyntämällä asetetut voimavarat mahdollisimman tehokkaasti. Asiakkaan kannalta puolestaan tuotosta arvioidaan palvelun laatustandardeihin vertaamalla. (Raivola ym. 2000: 26.)

Pöysti liittää toiminnalliseen tuloksellisuuteen tuottavuuden, prosessin laadunhallinnan sekä henkisten voimavarojen hallinnan (Pöysti 2005: 134). Taloudellisesta näkökulmasta katsottuna myös kannattavuus ja taloudellisuus ovat keskeisiä asioita toiminnallista tuloksellisuutta arvioi-
dessa.

Alla olevassa kuviossa 1 on valtionvarainministeriö hahmotelma tuloksellisuus-käsitteen eri osatekijöistä. Pöystin malliin pohjautuen toiminnalliseen tuloksellisuuteen kuuluu käsitteet tuottavuus, taloudellisuus ja kannattavuus. Vaikuttavuuden käsite puolestaan kuvaa Pöystin mainitsemaa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden näkökulmaa.

Kuvio 1. Valtionhallinnon malli toiminnan tuloksellisuuden arvioimiseksi. (Raivola 2000: 203)

Tuottavuus

Tuottavuus määritellään kulutettujen tuotannontekijöiden ja aikaansaatu-
jen suoritteiden välisenä suhteena. Se mittaa tietyllä panoksella aikaan-
saatua tuotosta. Tuottavuuden kehittyessä samalla panoksella siis saadaan
tuotettua enemmän tai vähemmällä panoksella saavutetaan sama tuotos
kuin aikaisemminkin. Yleisellä tasolla tuottavuutta mitataan bruttokan-
santuotteen kasvulla. (Vilkkumaa 2005: 441.)

Yritystasolla tuottavuuden voidaan katsoa kertovan yrityksen tehokkuu-
den ja kannattavuuden kehitystä. Yritystasolla tuottavuutta mitataankin
monesti tuotoksen määrällä suhteessa tehtyjä työtunteja tai henkilöstö-
kustannusmäärää kohden. (Vilkkumaa 2005: 441.) Esimerkkinä tästä on
tekniikan kehittyminen. Ennen ihmisten tekemiä työtehtäviä voidaan ny-
kyään osittain siirtää koneiden tehtäväksi. Tämän seurauksena ihmisen
tekemä työ vähentyy ja tuottavuus pääsee kasvamaan.

Kuten yrityspuolella myös oppilaitoksissa tuottavuudella käsitetään sitä,
paljonko tietyillä panoksilla aikaansaadaan asioita. Koulutuksessa tuo-
tokset voivat kuitenkin olla hyvinkin erilaisia kuin perinteisemmässä yri-
tysmaailmassa. Koulutusmaailmassa Raivolan mukaan tuottavuutta, voi-
daan arvioida muun muassa koulutustarjonnan, pedagogisten järjestelyi-
den, koulutuksen läpäisyn sekä opetuksen laadun kautta (Raivola 2000:
203).

Kannattavuus

Kannattavuus on taloudellisessa kielenkäytössä keskeinen käsite. Jotta
yrityksen tai koulutuksen toiminta voi jatkua, on sen oltava kannattavaa.
Lyhyesti sanottuna toiminta on kannattavaa, jos sen vuosittainen tuotto
on suurempi kuin vastaavan ajankohdan kustannukset. (Vilkkumaa 2005:
13.)

Yritys- ja koulutusmaailmassa on kuitenkin hieman erilaiset tavoitteet
kannattavuudelle. Yrityksmaailmassa kannattavuuteen liittyy paitsi se, että
tulot ovat menoa suuremmat, myös se, että siellä sijoitetulle pääomalle
vaaditaan sitä suurempia voittoja, mitä ailahtelevampi toimiala on. Näin
ollen yritysmaailmassa toiminta on erittäin kannattavaa, jos sijoitetun
pääoman tuotto prosentti on 15 % tai yli. (Vilkkumaa 2005: 14, Jyrkkiö
ym. 2004: 38.)

Koulutusmaailmassa puolestaan vastaavanlaisia tuotto prosentteja ei vaa-
dita, sillä toimiala on vakaa ja se ei samalla tavalla ole voittoa tavoittele-
vaa toimintaa kuin perinteinen yritysmaailma. Oleellisin asia koulutuksen
kannattavuutta tarkastellessa onkin se, että tuotos on kustannuksia suu-
rempi. (Vilkkumaa 2005:15.) Tämä on perusehto sille, että toiminta voi
vastedeskin jatkua.

Palvelutoiminnassa, tässä tapauksessa opetustoiminnassa, kannattavuudesta puhuttaessa on rahallisten panosten lisäksi merkityksellistä ottaa huomioon myös niin sanottuja psyykkisiä kustannuksia. Niitä ovat esimerkiksi tyytyväisyys ja henkilöstön jaksaminen sekä viihtyminen. Ne ovat osoittautuneet tärkeiksi toiminnan jatkuvuutta tukeviksi tekijöiksi. (Raivola 2000: 202.) Tämä on asia, mihin myös yrityspuolella tulisi voiton maksimoinnin ohella keskittyä yhä enemmän.

Taloudellisuus

Taloudellisuus-käsite on hyvin lähellä tuottavuuden käsitettä. Tuottavuudessa suoritteita suhteutetaan resursseihin, esimerkiksi työntekijöihin. Vastaavasti taloudellisuudessa huomio kiinnittyy rahallisiin resursseihin. Taloudellista toimintaa on siis silloin, kun toimintaa pystytään pyörittämään mahdollisimman alhaisin kustannuksin. (Pellinen 2005: 70.)

Koulutusmaailmassa opetustoimintaa tarkastellessa toiminta on taloudellista silloin, kun sitä voidaan tehdä alhaisin kustannuksin siten, ettei opetuksen laatu pääse kärsimään. Näin ollen niin sanotut turhat, lisäarvoa tuottamattomat toiminnot on karsittu pois. (Raivola 2000: 203.) Yksi tapa seurata toiminnan taloudellisuutta on laskea esimerkiksi se, minkä hintaiseksi tutkimukset muodostuvat eli mikä on tutkintojen määrä suhteessa käyttökustannuksiin. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 43-44.) Tätä asiaa myös opetusministeriö mittaa tuloksellisuuskriteereissään, joita käsitellään myöhemmin luvussa 4.

Yritysmaailmassa toiminnan taloudellisuus käsitetään melko samalla tavalla kuin koulutusmaailmassakin eli toimintaa arvioidaan vertaamalla tuotosten suhdetta panoksiin (Jyrkkiö ym. 2004: 38). Yritysmaailmassa tuotos tosin on monesti konkreettinen tuote eli hyvin erilainen kuin koulutuspuolella.

3.1.2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Toiminnan jatkuvuuden kannalta toiminnallinen tuloksellisuus ja kannattavuus ovat tärkeitä asioita. Tuloksellisuuden toista puolta, yhteiskunnallista vaikuttavuutta ei kuitenkaan sovi unohtaa, vaan se on toiminnan tuloksellisuutta arvioitaessa melkein tärkeämpi puoli. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus kuvaa sitä, miten hyvin koulutus- ja yritysmaailmassa toiminta saavuttaa sille asetetut yhteiskunnalliset tavoitteet.

3.1.2.1 Vaikuttavuus koulutusmaailmassa

Vaikuttavuus mittaa asiakkaiden (esimerkiksi yhteiskunta ja yritykset) sekä palvelun tuottajien (esimerkiksi ammattikorkeakoulu) palveluiden riittävyttä, tavoitettavuutta, relevanttisuutta sekä kohtaamisen laatua. Vaikuttavuus ja laatu näkyvät ympäristön tarpeiden tyydyttymisenä sekä tyytyväisyytenä. Koulutuksella tulee olla itseisarvon lisäksi myös käyttö-

ja vaihtoarvoa (Raivola 2000: 207). Toiminnan olemassaololle ei ainoastaan riitä, että sovittu määrä opiskelijoita valmistuu hyvin arvosanoin, vaan heistä on oltava hyötyä myös yhteiskunnalle, koulun seinien ulkopuolella (Raivola 2000: 193).

Yksi tärkeä yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyvä tekijä on oppilaitoksen imago työnantajan silmissä. Tätä seikkaa kuvaa hyvin erään työnantajan maininta siitä, että työhön haastateltaessa hän katsoo tarkkaan myös sen, mistä oppilaitoksesta/ammattikorkeakoulusta työnhakija on valmistunut. Hänen mukaansa se omalta osaltaan kertoo hakijan tietotasosta. Tämän asian näkee myös opetusministeriö tärkeänä ammattikorkeakoulun tuloksellisuutta tarkastellessa.

3.1.2.2. Yritysten yhteiskuntavastuu

Perinteisessä yritysmaailmassa rahallisen voiton maksimointi on pitkään ollut ja on edelleenkin tärkeimmällä osalla yritystoiminnassa. Kuitenkin käsite yritysten yhteiskuntavastuu on 1990-luvulla ja sen jälkeen noussut yhä voimakkaammin esille. Nykyään yrityksen toimintaan vaikuttavat omilla vaatimuksillaan ja odotuksillaan yhä enemmän ulkopuoliset tahot, kuten esimerkiksi sijoittajat, rahoittajat sekä valtiovalta. Muun muassa rahoittajilla on alkanut nousta kasvava kiinnostus yhteiskuntavastuuseen, minkä johdosta myös yrityksen on otettava se toiminnassaan huomioon. (Niskala 2003:11, Talvio 2004: 130-131.)

Yrityksen yhteiskuntavastuulla tarkoitetaan vastuuta yrityksen toiminnan vaikutuksista yhteiskuntaan sekä yrityksen sidosryhmiin. Se näkyy siinä, minkälaisia strategisia valintoja ja minkälaisen suunnan yritys valitsee sidosryhmien odotusten pohjalta (Talvio 2004: 130-131). Sen osaluista tärkeimpinä voidaan nähdä taloudellinen ja sosiaalinen vastuu sekä ympäristövastuu. (Niskala 2003: 19.) (ks. Taulukko 1)

<u>Talous</u>	<u>Ympäristö</u>	<u>Sosiaalinen</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Kannattavuus, kilpailukyky, tehokkuus • Omistajien tuotto-odotuksiin vastaaminen • Yhteiskunnan taloudellisen hyvinvoinnin tuottaminen: rahavirtavaikutukset (palkat, verot) ja välilliset vaikutukset (kansantaloudellinen merkittävyys) 	<ul style="list-style-type: none"> • Vesien, ilman ja maaperän suojelu • Ilmastonmuutoksen torjunta • Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen • Tehokas ja säästävä luonnonvarojen käyttö • Vastuu tuotteen elinkaaresta ja toiminnan arvoketjusta 	<ul style="list-style-type: none"> • Henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen • Tuotevastuu ja kuluttajan suoja • Hyvät toimintatavat yritysverkostossa sekä lähiyhteisö- ja yhteiskuntasuhteissa • Ihmisoikeudet • Yleishyödyllisten toimintojen tukeminen
<u>Yrityksen vastuullinen toiminta</u>		

Taulukko 1: Yritysten yhteiskunnallinen vaikuttavuus (Niskala 2003: 20)

Taloudellinen vastuu koskee liiketoiminnallista sekä sidosryhmiin kohdistuvaa vastuuta. Ympäristövastuulla tarkoitetaan ympäristön huolehtimista, vesien, maaperän ja ilman suojelua sekä tehokasta luonnonvarojen käyttöä. Sosiaalinen vastuu puolestaan koostuu paitsi työntekijöiden myös kuntien hyvinvoinnin huolehtimisesta. (Niskala 2003: 19–20.)

Yhteiskuntavastuu alkaa monissa yrityksissä näkyä arvoissakin. Monet yritykset näkevät sen menestyvän yrityksen tunnusmerkkinä (Niskala 2003:10). Yhteiskuntavastuullisen toiminnan uskotaan turvaavan kestävänn kannattavuuden, hyvän maineen sekä kehittävänn yritys- ja tuotekuvan. Lisäksi on olemassa yksittäisiä tutkimuksia, joissa on havaittu positiivinen yhteys taloudellisen tuloksen ja yhteiskuntavastuun tekijöiden välillä (Talvio 2004: 131).

Tällä tavoin yritysten ja ammattikorkeakoulujen tuloksellisen toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus on hieman lähentynyt toisiaan. Tulevaisuudessa käsitykset varmasti lähenevät entisestään, sillä yrityksille yhteiskuntavastuu alkaa nousta yhdeksi tärkeäksi kilpailuvaltiksi. Koulutukseen puolestaan markkinat alkavat vaikuttaa yhä enemmän tehostaen koulutuksen kohdentavuutta.

3.2 Tuloksellisuus ammattikorkeakoulussa

Opetusministeriönkin taholta on ammattikorkeakouluille asetettu korkeat tavoitteet ja vaatimukset, jotka sen tulisi toiminnallaan saavuttaa. Päätaavoitteena on kouluttaa ammattitaitoisia oman alansa asiantuntijoita, jotka osaamisellaan palvelevat yhteiskuntaa ja alueellista elinkeinon kehitystä (Raivola 2000: 163).

Ammattikorkeakoulujen tehtävä ei siis ole vain tuottaa tutkintoja, vaan varmistua myös siitä, että opiskelijoista valmistuu ammattilaisia tuoden näin oman panoksensa taloudelliselle kasvulle ja yleiselle hyvinvoinnille (Raivola 2000: 163). Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuutta arvioidessa haastavaa on kuitenkin se, että toisin kuin yleisesti yritysmaailmassa, ammattikorkeakoulussa koulutuksen taloudelliset vaikutukset ja siten tuloksellisuus voi näkyä vasta pitkänkin ajan kuluttua. (Viinikka 2002: 182–183.)

Tehdyissä haastatteluissa ja kyselyissä monien mielestä tuloksellisuus on niiden asioiden toteutumista, mitä opetusministeriö tuloksellisuuskriteerien avulla mittaa. (liite 2 ja 3) Tärkeinä ammattikorkeakoulun tuloksellista toimintaa mittaavina tekijöinä nähtiin muun muassa valmistumisaste, valmistuneiden opiskelijoiden työllistyminen sekä opintojen keskeyttäminen.

Edellä mainittuihin asioihin liittyen haastatteluissa ja kyselyissä liitettiin voimakkaasti myös käsite aluevaikuttavuus. Ammattikorkeakoulujen pe-

rimmäinen tarkoitus on kouluttaa osaavia työntekijöitä sekä erilaisten hankkeiden avulla lisätä alueellista osaamista ja tietoa. Koulutus myös helpottaa teknologian omaksumista ja käyttöä. Alueellisen kilpailukyvyn keskeisenä tekijänä nähdäänkin ihmisten osaaminen, tiedot ja taidot (Viinikka 2002: 182–183).

Aluevaikuttavuuden ja valmistumisen ohella kyselyissä ja haastatteluissa nähtiin tärkeänä ammattikorkeakoulujen tulokselliseen toimintaan liittyvänä tekijänä vaatimus laadukkaasta opetuksesta sekä se, että rahat käytetään tehokkaasti oikeisiin asioihin. Yhtenäisen laatujärjestelmän avulla voitaisiin sovittaa yhteen opiskelijoiden, heidän työllistävän elinkeinon elämän sekä opettajien tavoitteet. Kuten perinteisessä yritysmaailmassa, myös koulutuksessa tällä keinoin voisi paremmin valvoa yhteiskunnallisen edun täyttymistä, eli sitä kuinka koulutus tukee työllisyyttä ja taloudellista kilpailukykyä. (Purhonen 2002: 169.)

Tulokselliseksi toiminta voidaan siis nähdä silloin, kun ammattikorkeakoulussa järjestetään laadukasta opetusta antaen opiskelijoille riittävät tiedot ja taidot työelämää varten. Tämän johdosta he antavat työllistymisen myötä osaamisensa yrityksille ja sillä tavoin yhteiskunnalle. Myös empiiriset tutkimukset ovat osoittaneet, että investointi koulutukseen ja tutkimukseen parantavat pitkällä aikavälillä tuottavuutta ja mahdollisuuksia kansantalouden kasvuun (Viinikka 2002: 182).

4. Ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmä

Ammattikorkeakoulujen rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti opiskelijamäärien sekä opiskelijaa kohden lasketun yksikköhinnan perusteella (laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635). Rahoitus on opetusministeriön myöntämää, ja se koostuu perus-, hanke- ja tuloksellisuusrahoituksesta sekä ammattikorkeakoulujen yhteisten menojen rahoituksesta.

Ammattikorkeakoulujen rahoituksessa tapahtui muutoksia, kun uusi rahoitusjärjestelmä tuli voimaan vuoden 2006 alussa. Rahoitusuudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa rahoitusperusteita, lisätä kannustavuutta, helpottaa talousarvion laadintaa sekä lähentää ammattikorkeakoulujen rahoitusperusteita yliopistojen kanssa. Lisäksi tällä muutoksella on tarkoitus toisaalta tehostaa valmistumista ja toisaalta kannustaa ehkäismään opintojen keskeyttämistä antamalla rahoituksesta 30 % suoritettujen tutkintojen perusteella. (Luentomuistiinpanot, Pentti Rauhala 16.3.2007: Miten uudistettu rahoitusmalli kohtelee ammattikorkeakouluja.)

Alla käydään opetusministeriön myöntämän jokaisen rahoitusmuodon tarkemmin läpi. Koska tämän työn aiheena on ammattikorkeakoulun tuloksellinen toiminta, keskitytään seuraavaksi tuloksellisuusrahoitukseen muita rahoituksen lajeja tarkemmin.

4.1 Perusrahoitus

Opetusministeriön myöntämä perusrahoitus on tarkoitettu ammattikorkeakoulujen käyttökustannusten rahoittamiseen. Ammattikorkeakoulujen perusrahoitus määräytyy opiskelijaa kohti laskettujen yksikköhintojen perusteella. Yksikköhinnat lasketaan joka neljäs vuosi todellisten, kaikissa ammattikorkeakouluissa aiheutuneiden kustannusten perusteella, ja niiden suuruuteen vaikuttavat eri koulutusaloilla oleva opiskelijamäärä sekä ammattikorkeakoulussa kahden vuoden aikana suoritettujen tutkintojen määrä. Esimerkiksi vuoden 2006 yksikköhinta pohjautuu vuoden 2003 toteutuneisiin ammattikorkeakoulujen valtakunnallisiin kustannuksiin, minkä päälle on vuosittain lisätty indeksikorotukset. (laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635, opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus 2006: 31.)

Aiemmin ammattikorkeakoulujen saamaan perusrahoituksen määrään eivät vaikuttaneet muut seikat, kuin koulutusala ja opiskelijamäärä. Vuonna 2006 tuli uusi säännös rahoituslaissa, minkä mukaan vain 70 % ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta määräytyy samalla tavalla kuin aikaisemminkin, 30 % perusrahoituksesta määräytyy suoritettujen tutkintojen perusteella. Esimerkiksi vuoden 2006 rahoituksen tutkintojen mukaan määräytyvä osuus pohjautuu vuonna 2004 ja 2005 suoritettujen tut-

kintojen määrään. (laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635, opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus 2006: 33.)

4.2 Hankerahoitus

Opetusministeriö myöntää ammattikorkeakouluille vuosittain perusrahoituksen lisäksi myös hankerahoitusta. Hankkeet voivat olla kestoaltaan useampivuotisia, mutta hankerahoitusta myönnetään vuosittain. (Toikka 2002: 66.)

Hankerahoituksen tarkoituksena on lisätä ammattikorkeakoulujen mahdollisuutta kehittämistoimintaan. Ammattikorkeakoululain mukaan yksi ammattikorkeakoulun tärkeä tehtävä on harjoittaa tutkimus- ja kehitystyötä, joka tukee työelämää sekä alueellista kehitystyötä (ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351).

Hankerahoituksen myöntämisen perusteet liittyvät suunnitelmakauden tavoitesopimukseen, jonka ammattikorkeakoulu solmii opetusministeriön kanssa. Vuosien 2007–2009 tavoitesopimuksessa opetusministeriö haluaa tukea kansallisen korkeakoulupolitiikan ja ammattikorkeakoulujen tavoitteiden toteutumista kohdistamalla rahoitusta keskeisiin kehittämis- ja verkostohankkeisiin, kuten esimerkiksi T&K-toimintaan, virtuaaliammattikorkeakouluun, kansainväliseen harjoitteluun sekä ammattikorkeakoulujen erillishankkeisiin. (Tavoitesopimus 2007–2009: 1.)

Seuraavassa tavoitesopimuksessa opetusministeriö suuntaa jälleen hankerahoitusta uusiin sopimuksen mukaisiin erillis- ja kehittämishankkeisiin.

4.3 Tuloksellisuusrahoitus

Yksi osa ammattikorkeakoulujen rahoituksesta muodostuu opetusministeriön myöntämästä vuosittaisesta tuloksellisuusrahasta. Tuloksellisuusrahan tarkoituksena on kannustaa nimensä mukaisesti ammattikorkeakouluja tulokselliseen toimintaan palkitsemalla kunkin tavoitesopimuskauden keskeisten tavoitteiden saavuttamisesta. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 27.)

Yksityiskohtaisemmin tuloksellisuusrahoituksella pyritään ohjaamaan ammattikorkeakoulut pitkäjänteiseen ja asetettuihin tavoitteisiin pyrkivään työhön. Tämän kaiken taustalla on saada ammattikorkeakoulujen toiminnan laatu, vaikuttavuus sekä tehokkuus paranemaan. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 27.)

Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahan määräämisen taustalla on ammattikorkeakouluille laissa annetut tehtävät. Tuloksellisuusrahan kriteerit on koottu viideksi eri kokonaisuudeksi. Näihin mitattaviin tekijöihin jokainen ammattikorkeakoulu voi omalla toiminnallaan vaikuttaa. Jokaisessa asiakokonaisuudessa mitataan tasoa eli mikä on mitattavan

kohteen tilanne tietyinä ajankohtana sekä trendiä eli mitattavassa kohteessa tapahtuvaa muutosta. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 27–28.) Tällä hetkellä voimassa olevat tuloksellisuuskriteerit on nähtävissä liitteessä 1.

Opetusministeriön arvioinnin perusteena ovat plus- ja miinuspisteet, joiden avulla ammattikorkeakoulut voidaan laittaa paremmuusjärjestykseen. Kustakin asiakokonaisuudesta palkitaan 2-3 eniten pisteitä saanutta ammattikorkeakoulua. Kuitenkin ehtona on se, että ammattikorkeakoulua ei voi palkita samasta asiakokonaisuudesta kuin korkeintaan kahtena vuotena peräkkäin. Arvoltaan jokaisesta asiakokonaisuudesta on mahdollista saada samansuuruinen summa, joten mittareita ei ole painotettu erikseen suhteessa toisiinsa. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 46.)

Tietoja tuloksellisuusrahan arviointia varten kerätään AMKOTA-tietokannan, tilastokeskuksen sekä opiskelijapalauttejärjestelmä OPALAn kautta. AMKOTA-tietokanta on tietojen ja päätöksenteon analysointijärjestelmä, joka sisältää muun muassa toimilupapäätökset, sovitut aloituspaikat sekä koulutusohjelmapäätökset. Tämän lisäksi AMKOTAssa on paljon tietoja ammattikorkeakouluopiskelijoista sekä opinnoista ja henkilökunnasta. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 11.)

OPALA-lomakkeen tiedot saadaan opiskelijoilta, jonka jokaisen opiskelijan tulisi tutkintotodistusta hakiessaan täyttää. Vuonna 2006 OPALA-lomakkeeseen vastasi 58,5 % valmistuneista. Kyselyssä tiedustellaan esimerkiksi opetuksen ja ohjauksen laadusta, työharjoittelusta sekä opiskelijan työtilanteesta.

Seuraavaksi käydään jokaiseen asiakokonaisuuteen kuuluvat tuloksellisuusmittarit tarkemmin läpi. Mittarit on ryhmitelty yhteisen otsikon alle saman teoriaperusteen sekä tavoitesopimuksessa esiintyvien tavoitteiden mukaan.

4.3.1 Opetus ja opetusmenetelmien kehittyminen

Yksi kokonaisuus, johon opetusministeriö kiinnittää huomiota tuloksellisuusrahaa myöntäessä, on opetus ja opetusmenetelmien kehittyminen. Kyseistä asiakokonaisuutta mitataan yhdeksän eri mittarin avulla, mihin jokainen ammattikorkeakoulu voi omalta osaltaan vaikuttaa. Asiakokonaisuuden mittarit ovat harjoittelu, opetuksesta ja ohjauksesta saatu palaute, päätoimisten opettajien koulutustaso, henkilöstön kehittäminen, virtuaaliopetus, ulkomaiset opinnot, opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen sekä ulkomaalaisten opiskelijoiden tutkinnot.

Harjoittelu

Yksi tärkeä mittari on harjoittelu. Tietoja siihen kerätään OPALA-opiskelijapalautteen avulla. Harjoittelu-mittarissa opiskelijoilta on kysytty työharjoittelun aikana saamansa ohjauksen riittävydestä sekä sitä,

kuinka hyvin harjoittelun työtehtävät ovat tukeneet oppimista. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 31.)

Harjoittelun tärkeys näkyy myös tavoitesopimuksessa vuosille 2007–2009. Opetusministeriö on nimittäin antanut ammattikorkeakouluille tavoitteeksi panostaa lisää harjoittelun ohjaamiseen, mikä omalla tavalla kuvastaa asian tärkeyttä (Tavoitesopimus 2007–2009: 2).

Henkilöstön kehittäminen ja päätoimisen opettajan koulutustaso

Opetus- ja opetusmenetelmien kehittyminen –asiakokonaisuudessa on muutama henkilöstöön liittyvä mittari. Henkilöstön kehittäminen ja päätoimisten opettajien koulutustaso –mittareiden avulla opetusministeriö haluaa kannustaa jokaista ammattikorkeakoulua kehittämään ja koulutamaan henkilöstöään sekä toisaalta palkkaamaan pätevää ja koulutettua henkilökuntaa. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 31–33.)

Tavoitesopimuksessa opetusministeriö on antanut asiaan liittyen koko ammattikorkeakoulun kehittämistavoitteeksi opettajien osalta lisätä lisen-siaattien ja tohtoreiden osuutta yliopettajissa liki 10 %:lla vuoteen 2004 verrattuna (Tavoitesopimus 2007–2009: 2).

Opetuksesta saatu palaute, vieraskielinen opetus ja virtuaaliopinnot

Tässä asiakokonaisuudessa opetusministeriö haluaa muutamien mittareiden avulla kannustaa myös laadukkaaseen opetukseen. Opetuksesta saatu palaute -mittariin kerätään tiedot suoraa OPALA-opiskelijapalautejärjestelmän kautta. Siinä halutaan opiskelijoilta itseltään saada tietoa siitä, kuinka asiantuntevaa opetus on ammattikorkeakoulussa ollut sekä kuinka erilaiset neuvontapalvelut ovat tukeneet opintojen edistymistä. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 32.)

Opetuksen laadun ohella opetusministeriö haluaa myös mitata vieraskielisen opetuksen sekä virtuaaliopetuksen osuutta ammattikorkeakoulussa (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 34). Vieraskielisellä opetuksella halutaan muun muassa lisätä vieraskielisten mahdollisuutta opiskella Suomessa ja siten lisätä useampien ihmisten mahdollisuutta osallistua ammattikorkeakouluopetukseen. Virtuaaliopintojen opintopisteiden määrää puolestaan pyritään reilusti kaksinkertaistamaan vuodesta 2004. (Tavoitesopimus 2007–2009: 2.)

Opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen, ulkomaiset opinnot ja ulkomaisten tutkinnot

Nyky maailmassa yksi tärkeä asia on kansainvälistyminen. Kuten haastateluissakin tuli ilmi, on tärkeää, että Suomi nähtäisiin ulkomaalaisten silmin houkuttelevana paikkana ja että Suomesta luodaan kontakteja ulkomaille.

Myös opetusministeriö näkee kansainvälistymisen tärkeänä asiana ja sen vuoksi tuloksellisuusmittareihin on otettu mukaan opiskelijavaihto ja ulkomailla suoritettut opinnot. Lisäksi tavoitesopimuskaudelle 2007-2009 on mukaan otettu uusi mittari, joka mittaa ulkomaisten opiskelijoiden suorittamia tutkintoja Suomessa (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 47).

Kansainvälisyys näkyy myös tavoitesopimuksessa vuosille 2007-2009. Siinä opetusministeriö on antanut kaikille ammattikorkeakouluille tavoitteeksi lisätä huomattavasti yli kolmen kuukauden opiskelija- ja harjoitteluvaihtojen määrää sekä kasvattaa myös ulkomaisten opiskelijoiden suorittamien tutkintojen määrää. (Tavoitesopimus 2007-2009: 2.)

4.3.2 Koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku

Ammattikorkeakoulujen toiminnan suunnittelun sekä rahoituksen kannalta olisi tärkeää, että kaikki koulutusohjelmiin opiskelemaan hyväksytyt suorittaisivat tutkinnot loppuun määräajassa. Tämä on luonnollisesti myös opetusministeriön toive ja sen vuoksi yksi asiakokonaisuus tuloksellisuusrahoituksessa on koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku - asiakokonaisuus. Se muodostuu seitsemästä eri mittareista, jotka ovat koulutuksen vetovoima, ammatillinen pohjakoulutus, sukupuolten tasa-arvon edistäminen, opintojen eteneminen, opintopistetuottavuusindeksi, tutkintotuottavuusindeksi sekä koulutuksen keskeyttäneet.

Koulutuksen vetovoima ja ammatillinen pohjakoulutus

Ammattikorkeakoulujärjestelmän yksi arvoperusta on halu antaa ihmisille yhtäläisemmät mahdollisuudet suorittaa korkeakoulututkinto ja siten luoda mahdollisuus Suomelle menestyä maailmalla. Koulutuksen avulla halutaan myös helpottaa työn saantia sekä parantaa alueellista hyvinvointia (Opetusministeriö 2004: 31-32). Tämä arvopohja näkyy ammatillinen pohjakoulutus - ja koulutuksen vetovoima -mittareissa.

Ammattikorkeakoulujärjestelmän kautta halutaan ammatillisen koulutuksen suorittaneille antaa mahdollisuus jatkaa opintojaan ammattikorkeakoulussa ja siten hankkia itselleen korkeakoulututkinto. Tätä asiaa opetusministeriö seuraa mittaamalla sitä, minkä pohjakoulutuksen kautta koulutusohjelmiin hyväksytyt opiskelijat ovat tulleet valituksi. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 38.)

Koulutuksen vetovoima -mittarissa puolestaan mitataan sitä, kuinka paljon ensisijaisia hakijoita ammattikorkeakouluissa on ollut (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 36). Mittari kuvaa sitä, kuinka suosittu ja haluttu opiskelupaikka kyseinen ammattikorkeakoulu on muihin ammattikorkeakouluihin verrattuna. Tämä omalta osaltaan kertoo, paitsi maantieteellisen sijainnin keskeisyydestä, myös koulun maineesta ja imagosta koulutuksen antajana.

Opintojen eteneminen, koulutuksen keskeyttäneet ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen

Myös rahoituslakiin tulleen muutoksen nojalla ammattikorkeakouluille on tärkeää saada opiskelijat valmistumaan määrääjassa. Uuden rahoituslain perusteella ammattikorkeakoulu saa 70 % rahoituksesta aloituspaikkojen ja loput 30 % suoritettujen tutkintojen perusteella (Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21.8.1998/635). Näin ollen jos opiskelija ei ikinä valmistu koulutusohjelmasta, jää ammattikorkeakoululta saamatta 30 % opiskelijan viemistä resursseista.

Opintojen kulkua mitataan seuraamalla koulutuksen keskeyttäneiden määrää (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 34-35). Jokaisella ammattikorkeakoululla on tavoitteena seurata opetusministeriön suunnitelmaa eli saada kaikki kouluun hyväksytyt opiskelijat valmistumaan ajallaan.

Toinen mittari, joka myös kuvaa valmistumista ajallaan, on opintojen eteneminen. Mittarissa seurataan edellisen vuoden opiskelijamäärää, jotka ovat suorittaneet vuodessa yli 45 opintopistettä. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 36.) Myös tavoitesopimuksessa vuosille 2007-2009 on kaikille ammattikorkeakouluille annettu tavoitteeksi nostaa yli 45 opintopistettä suorittavien opiskelijoiden määrää viidellä prosentilla vuoden 2004 toteumaan verrattuna (tavoitesopimus 2007-2009: 2).

Edellä mainittujen mittareiden lisäksi opetusministeriö haluaa niin sanotusti sekoittaa mies- ja naisvaltaisia aloja palkitsemalla vähemmistösukupuolen määräästä koulutusohjelmissa, joissa heidän osuus on valtakunnallisesti alle 30 % (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 37).

Opintopistetuottavuusindeksi ja tutkintotuottavuusindeksi

Tehdyissä haastatteluissa kävi ilmi, että yksi tärkeä kriteeri tulokselliselle toiminnalle on toiminnan taloudellisuus ja se, että resursseja käytetään oikeisiin asioihin. Tämä asia näkyy tuloksellisuusmittareissa, joihin on otettu mukaan kaksi uutta, toiminnan tehokkuutta kuvaavaa mittaria. Nämä uudet mittarit ovat tutkinto- ja opintopistetuottavuusindeksit. Ne mittaavat sitä, kuinka paljon enemmän tai vähemmän ammattikorkeakoulussa toisaalta valmistuu tutkintoja, toisaalta suoritetaan opintopisteitä käyttö-kustannuksiin suhteutettuna. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 48.)

Myös uusimmassa tavoitesopimuksessa opetusministeriö haluaa jokaisen ammattikorkeakoulun kiinnittävän huomiota toiminnan tuottavuuteen ja tehokkuuteen. Opetusministeriö haluaa, että jokainen ammattikorkeakoulu pyrkisi kasvattamaan opintopisteiden ja tutkintojen määrää käytettävissä olevaa euromäärää nopeammin (Tavoitesopimus 2007-2009: 2).

4.3.3 Tutkimus- ja kehitystyö

Opetuksen ohella yksi ammattikorkeakoulun tärkeä tehtävä on tutkimus- ja kehitystyö, mikä on tärkeä ammattikorkeakoulun lisäksi myös lähialueiden kuntien kehittämiseksi. Sen tarkoituksena on toisaalta tuottaa uutta tietoa sekä toisaalta kehittää ja siirtää jo olemassa olevaa tietoa. (Vesterinen 2004: 42). Muun muassa tällä keinoin se vaikuttaa paitsi aluekehitykseen myös uusien työpaikkojen syntymiseen. (Alanen 2002: 171.)

Tutkimus- ja kehitystyön asiakokonaisuutta mitataan neljän eri mittarin avulla. Nämä mittarit ovat tutkimustoiminnan laajuus, tutkimustoiminnan henkilötyövuodet, julkaisujen määrä ja oppiminen T&K-hankkeissa.

Tutkimus- ja kehitystyön asiakokonaisuudessa tuloksellisuutta mitataan seuraamalla toiminnan laajuutta ja opiskelijoiden osallistumista T&K – hankkeisiin sekä kannustamalla henkilökuntaa tuottamaan erilaisia julkaisuja, kuten esimerkiksi artikkeleita, kirjoja sekä elektronisia tai audiovisuaalisia tuotteita. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 39, 48-49.)

Tutkimustoiminnan tärkeys näkyy myös tavoitesopimuksessa vuosille 2007–2009. Siinä yksi ammattikorkeakouluille annetuista tavoitteista on koota tutkimustoimintaa laajemmiksi kokonaisuuksiksi ja siten lisätä tutkimus- ja kehitystyön rahoitusta (Tavoitesopimus 2007-2009: 1-2).

Toiminnan laajuuden ohella opetusministeriö haluaa kannustaa ammattitaitoisen tutkimushenkilöstön palkkaamiseen mittaamalla tutkimustoiminnan henkilötyövuosia. Tällä tarkoitetaan sitä, kuinka paljon ammattikorkeakoulussa on ammattitaitoista tutkimushenkilöstöä suhteessa päätoimisiin tuntiopettajiin. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 39.) Tämä asia näkyy myös tavoitesopimuksessa, jossa opetusministeriö on antanut ammattikorkeakouluille tavoitteeksi kasvattaa tutkimustoiminnan henkilötyövuosia päätoimisten opettajien määrästä (Tavoitesopimus 2007-2009: 2).

4.4.4 Aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö

Ammattikorkeakoulutoiminnassa on tärkeää, että se on kiinteässä yhteydessä ympäristöönsä. Yritysten ja ammattikorkeakoulujen yhteistyön pohjalta on mahdollista kouluttaa taitavia asiantuntijoita yritysten tarpeiden mukaan. (Rask 2002: 37.) Tämä aluevaikuttavuuden tehtävä nähtiin keskeisenä asiana myös tehdyissä haastatteluissa.

Tätä neljättä asiakokonaisuutta, aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö, mitataan kuuden eri mittarin avulla, jotka ovat avoin ammattikorkeakouluopetus, hankkeistetut opinnäytetyöt, palvelutoiminnan laajuus, tutkinnon suorittaneiden työllistymisalue, työllistyneet tutkinnon suorittaneet sekä yrittäjäyys.

Tutkinnon suorittaneiden työllistymisalue,työllistyneet tutkinnon suorittaneet, yrittäjäyys

Ammattikorkeakoulun tärkein tavoite on se, että koulusta valmistuu päteviä työntekijöitä yritysten käyttöön, ja että jokainen opiskelija työllistyy kouluttautumalleen alalle. Tätä asiaa seurataan tutkinnon suorittaneiden työllistymisalue ja työllistyneet tutkinnon suorittajat - sekä yrittäjäyysmittareiden avulla. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 40-41.)

Tutkinnon suorittaneiden työllistymisalue -mittarissa mitataan opiskelua ammattikorkeakoulualueelle jääneiden työllistyneiden määrää suhteessa työllistyneiden tutkinnon suorittaneiden kokonaismäärään. Mitta kuvaa sitä, kuinka hyvin alueen ammattikorkeakoulu palvelee toisaalta tarjoamalla koulutusmahdollisuuksia nuorille, toisaalta kouluttamalla korkeakoulutettua työvoimaa alueensa elinkeinoelämän tarpeisiin (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 40.)

Aluevaikuttavuuden näkökulmasta opetusministeriö on alkanut kiinnittää huomiota yhä enenevässä määrin myös yrittäjäyteen. Tilastokeskuksesta saatavien tietojen mukaan noin 2 % kaikista vuosittaisista tutkinnon suorittaneista ryhtyy yrittäjiksi. Tämän vuoksi opetusministeriössäkin on nähty tärkeänä huomioida se myös tuloksellisuusmittaristossa ottamalla mittaristoon mukaan yrittäjäyys-mittari. Yrittäjäyys-mittarissa mitataan yrittäjänä toimivien osuutta ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 43.)

Hankkeistetut opinnäytetyöt

Työllistymistä edistääkseen ammattikorkeakouluilla on tavoitteena jo opiskeluaikana auttaa opiskelijoita luomaan yhteyksiä yritysmaailmaan. Tätä asiaa kuvaa myös se, että tuloksellisuusmittareissa tarkastellaan hankkeistettujen opinnäytetöiden määrää (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 38).

Hankkeistetuilla opinnäytetöillä tarkoitetaan töitä, joista maksetaan ammattikorkeakoululle/opiskelijalle tai opinnäytetyön ohjaaja on työelämän edustaja tai kirjallisesti sovittuna työyhteisön on tarkoitus jatkossa hyödyntää opinnäytetyön tuloksia käytännössä (Alanen 2002: 180).

Hankkeistettujen opinnäytetöiden tärkeys näkyy myös tavoitesopimuksessa, jossa opetusministeriö on asettanut kaikille ammattikorkeakouluille tavoitteeksi nostaa niiden osuutta kaikista opinnäytetöistä. (Tavoitesopimus 2007–2009: 2).

Palvelutoiminnan laajuus ja avoin ammattikorkeakouluopetus

Aluevaikuttamisessa ja työelämäyhteistyössä ovat tärkeitä myös palvelutoiminnan laajuus ja avoin ammattikorkeakouluopetus. Palvelutoiminnan

laajuutta mitataan tuloksellisuusmittaristossa seuraamalla sieltä saatavien tulojen määrää suhteessa koko tulorahoitukseen. (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 38.)

Avoimen ammattikorkeakouluopetuksen määrää puolestaan seurataan siellä vertaamalla suoritettujen opintopisteiden määrää keskimääräiseen ammattikorkeakouluun (Tuloksellisuusrahoitus 2005: 38).

Ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskyky

Edellä mainittujen, eri asiakokonaisuuksien tuloksellisuuskriteerien lisäksi opetusministeriö arvioi myös kunkin ammattikorkeakoulun toiminta- ja uusiutumiskykyä. Tässä osiossa opetusministeriö arvioi ammattikorkeakoulun toimintastrategian selkeyttä sekä sen toteutumista. Tämän arvion pohjana opetusministeriö käyttää muun muassa tavoitesopimuksen yhteydessä tuotettua aineistoa sekä ammattikorkeakoulun kanssa käytyjä neuvotteluita.

Tavoitesopimuksessa erityisesti Tampereen ammattikorkeakoululle asetetuista tavoitteista kerrotaan tarkemmin luvussa 5.

5. Tampereen ammattikorkeakoulu

Seuraavaksi käsitellään Tampereen ammattikorkeakoulua (TAMK) sekä sille eri sidosryhmiltä asetettuja tavoitteita. Laskentamallin kehittämisen kannalta on tärkeää tutustua TAMK:n strategioihin sekä opetusministeriön TAMKille antamiin tavoitteisiin, jotta laskentamalli olisi yhdenmukainen niiden kanssa.

Tampereen ammattikorkeakoulu on virallisesti aloittanut toimintansa syksyllä 1996. Perustana TAMKille olivat Tampereen teknillinen oppilaitos, Tampereen kauppaoppilaitos, Tampereen taiteen ja viestinnän oppilaitos sekä Kurun normaalimetsäoppilaitos. TAMKissa opiskelee noin 5000 opiskelijaa, joista lähes 900 on aikuisopiskelijoita. Opetushenkilöstöä siellä on 260, muuta henkilöstöä 150 ja vierailuvia luennoitsijoita 700. (Tietoa TAMKista.)

TAMKissa on toiminnassa 5 eri koulutusala: tekniikka, liiketalous, luonnontiede, luonnonvara- ja ympäristöala sekä kulttuuri. Itse tutkintoon johtavia koulutusohjelmia vuonna 2007 TAMKissa oli 15, joista 2 on englanninkielisiä. Tämän monialaisen koulutustarjonnan lisäksi TAMK:n ydintoimintoihin kuuluu myös vahvasti myös täydennyskoulutus ja yrityspalvelut, tutkimus- ja kehitystyö sekä opettajakoulutus. (Tietoa TAMKista.)

5.1 Tampereen ammattikorkeakoulun visio ja strategiat

TAMK:n hallituksen hyväksymässä strategiassa sanotaan TAMK:n vision olevan seuraava: ”TAMK on kansallisesti ja kansainvälisesti arvostettu ammattikorkeakoulu ja merkittävä Tampereen seudun menestystekijä.” (TAMK:n strategiat 2003-2012). Tätä visiota toteuttamaan ja toimintaa ohjaamaan TAMKissa on useita strategioita, joilla on neljä päämäärää.

Korkeatasoinen koulutus

Ensimmäinen tärkeä päämäärä on tunnettavuus korkeatasoisesta koulutuksesta. Tässä päämäärässä keskeisenä asiana nähdään laadukas koulutus, jota arvioidaan ja kehitetään vastaamaan työelämän tarpeita. Lisäksi korkeatasoiseen koulutukseen kuuluu se, että opiskelijat valmistuvat määräajassa sekä työllistyvät koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. (TAMK:n strategiat 2003-2012.) TAMK:n pedagogisen strategian mukaan tietoa halutaan siirtää ammattikäytäntöön kytkettynä sekä noudattamalla elinikäisen oppimisen periaatteita (Pedagoginen strategia).

Tutkimus- ja kehityspalvelut

Toinen tärkeä päämäärä on olla tärkeä tutkimus- ja kehityspalveluiden tarjoaja. T&K-palveluilla halutaan antaa osaaminen ja laitteistot yritysten käyttöön sekä kehittää erilaisten projektien avulla alueellista kehittämistä. Tärkeää on myös, että T&K-toiminta on opiskelijoille osa oppimisprosessia mahdollistamalla heidän osallistuminen eri hankkeisiin. TAMKin T&K-strategiassa nähdäänkin tärkeänä, että opinnäytetyöt liitetäisiin pääsääntöisesti T&K-hankkeisiin, sillä tutkimus- ja kehittämisaaminen on tärkeä osa opiskelijalle kehittyvää työelämäosaamista. (TAMKin strategiat 2003-2012.)

Alueellinen ja kansainvälinen vaikuttaja

TAMKin kolmas strateginen päämäärä on olla omalta osaltaan merkittävä alueellinen ja kansainvälinen vaikuttaja. Tätä päämäärää TAMK toteuttaa osallistumalla aktiivisesti Tampereen seudun osaamiskeskusohjelman toteuttamiseen sekä mahdollistamalla kansainväliset vaihdot ja tarjoamalla korkeatasoista vieraskielistä opetusta. TAMKin kansainvälisen toiminnan tarkoituksena on edistää koulun kansainvälistä kilpailukykyä sekä kehittää toimintamalleja vastaamaan monikulttuurisuuden tuomia haasteita. (TAMKin strategiat 2003-2012.)

Houkutteleva oppimis- ja työympäristö

Neljäs strateginen päämäärä TAMKilla on tarjota houkutteleva oppimis- ja työympäristö. Kuten kirjallisuudessakin sanotaan, henkilöstön tyytyväisyys ja luottamuksellinen ilmapiiri on edellytys hyvälle toiminnalle (Vilkkumaa 2005:450). Tämän vuoksi myös TAMKissa tämä asia on asetettu yhdeksi neljästä strategisesta päämäärästä. Lisäksi koulutusorganisaationa on tärkeää ottaa opiskelija huomioon käyttämällä nykyaikaisia ja monipuolisia opetusmenetelmiä. (TAMKin strategiat 2003-2012.)

Edellä mainittujen neljän strategisen päämäärän lisäksi TAMK haluaa olla mukana tukemassa yrittäjyyttä olemalla mukana luomassa toiminnallaan yrittäjämönteistä ilmapiiriä sekä edistämällä Pirkanmaan alueella yrittäjyyttä.

5.2 Opetusministeriön tavoitteet TAMKille

Seuraavaksi käsitellään opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma sekä TAMKin kanssa luotua tavoitesopimus. Niiden avulla voidaan hahmottaa opetusministeriön puolelta asetettuja tavoitteita ammattikorkeakoulujen ja tarkemmin TAMKin toiminnalle.

5.2.1 OPM:n toiminta – ja taloussuunnitelma vuosille 2008-2011

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa opetusministeriö on tehnyt suunnitelmia toiminnallisen vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden tukemiseksi ja parantamiseksi vuosille 2008-2011. Suunnitelmissa on omat tavoitteet myös ammattikorkeakouluille, joita käsitellään seuraavaksi yksityiskohdaisemmin.

Opetusministeriö on asettanut vuosille 2008-2011 yhdeksi ammattikorkeakoulujen tavoitteeksi yhteiskunnallisen vaikuttavuuden. Tavoitteena on, että korkeakouluverkosto on kansainvälisesti korkeatasoinen sekä opetus siellä on tutkimukseen perustuvaa ja työelämän asiantuntija- ja kehittämistehtäviin tähtävä. (Toimintasuunnitelma, 39.) Opetusministeriö on asettanut ammattikorkeakouluille tavoitteeksi jatkuvasti parantaa valmistuvien työllistymistä/sijoittautumista jatko-opintoihin. Esimerkiksi vuodelle 2008 tavoite on 88,5 %, kun toteuma oli vuonna 2003 87,1 %. (Toimintasuunnitelma, 39.)

Toinen yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyvä konkreettinen tavoite liittyy aluevaikuttavuuteen ja T&K-toimintaan. Siinä opetusministeriö tavoittelee hankkeistettujen opinnäytetöiden määrän kasvua vuonna 2008 78,5 %:iin, kun vuonna 2003 toteuma oli 71 %. (Toimintasuunnitelma, 39.)

Kolmas tärkeä tavoite ammattikorkeakouluille liittyy toiminnalliseen tuloksellisuuteen. Opetusministeriö haluaa ammattikorkeakoulujen parantavan läpäisyastettaan. Tavoite vuodelle 2008 (läpäisyaste tutkinnon suorittaneista viiden vuoden kuluessa aloittamisvuodesta) on 62 %. (Toimintasuunnitelma, 39.) Tällä hetkellä TAMKin läpäisyaste vastaavalla ajakänteellä on 57,9 %.

Näihin edellä mainittuihin tavoitteisiin opetusministeriö uskoo pääsevän muun muassa keskittymällä koulutuksen laadun ja tehokkuuden parantamiseen sekä vahvistamalla kansainvälistä toimintaa (Toimintasuunnitelma, 40-41). Tavoitteet ovat myös TAMKin toiminnassa otettava huomioon asioita, minkä vuoksi ne on huomioitu myös laskentamallissa.

5.2.2 Tavoitesopimus vuosille 2007-2009

Toiminta- ja taloussuunnitelman lisäksi opetusministeriö laatii jokaisen ammattikorkeakoulun kanssa tavoitesopimuksen, jossa yhdessä ammattikorkeakoulun kanssa sovitaan seuraavien vuosien tavoitteista.

Myös Tampereen ammattikorkeakoululle on tehty yhdessä Tampereen kaupungin ja opetusministeriön kanssa tavoitesopimus kehittämistavoitteista. Nykyinen tavoitesopimus on laadittu vuosille 2007–2009. Näitä tavoitteita tukemaan on myös laadittu tuloksellisuuskriteerit, jotka ovat liitteessä 1.

Tavoitesopimuksen mukaan Tampereen ammattikorkeakoulua halutaan kehittää neljän päätavoitteen avulla, joissa on huomioitu myös se, että ne ovat sopusoinnussa TAMKIn strategioiden kanssa. Nämä päätavoitteet ovat opetuksen kehittäminen, tutkimus- ja kehitystyö, kansainvälistyminen sekä alueellinen kehittäminen ja työelämäyhteistyö (Tavoitesopimus 2007–2009: 3).

Opetusministeriö haluaa tällä tavoitesopimuskaudella TAMKIn keskittyvän opetuksen kehittämiseen. Paitsi opetuksen laadun parantamisella myös opintojen ohjauksella nähdään suuri merkitys. Opintojen ohjauksen ohella opetusministeriö haluaa TAMKIn panostavan myös harjoittelun ja opinnäytetyön ohjaukseen. (Tavoitesopimus 2007-2009: 5.)

Opetuksen lisäksi TAMKIn on tavoitesopimuksen nojalla keskityttävä myös ammattikorkeakoululaissa mainittuun tutkimus- ja kehitystyöhön. Opetusministeriö näkee erittäin tärkeänä asiana, että T&K-hankkeisiin osallistuu sekä opiskelijoita että opettajia. Siten opetuksella ja T&K-toiminnalla tulisi olla kiinteä vuorovaikutussuhde. Hankkeiden lisäksi opetusministeriö haluaa, että opiskelijoiden opinnäytetyöt yhdistetään osaksi hankkeita. (Tavoitesopimus 2007-2009: 5.)

TAMKIn on tärkeää keskittyä tämän tavoitesopimuksen mukaan myös alueelliseen kehittämiseen. Opiskeluprosessien tulisi tukea Pirkanmaan aluekehitystä ja työelämäyhteistyötä. Lisäksi TAMKIn tulee keskittyä yrittäjyyden edistämiseen. (Tavoitesopimus 2007-2009: 6.)

Neljäs toimintatavoite TAMKille on kansainvälisen toiminnan parantaminen. Tämän tavoitteena on parantaa Pirkanmaan yritysten toimintaedellytyksiä kansainvälisesti. Tähän kansainvälisyyteen opetusministeriö haluaa vaikuttavan muun muassa ulkomaalaisen henkilöstön määrän kasvulla sekä parantamalla vaihto-opiskelijoille tarjottavaa opetustarjontaa. (Tavoitesopimus 2007-2009: 6.)

Edellä käsiteltyjen strategioiden sekä opetusministeriön tavoitteiden pohjalta kehiteltiin TAMKille laskentamalli. Lisäksi siihen ovat vaikuttaneet yleinen käsitys tuloksellisuudesta sekä TAMKissa touko-kesäkuussa 2007 suoritettut haastattelut ja kyselyt (liite 2 ja 3).

6. Laskentamalli

Rahoituslakiin vuonna 2006 tulleen muutoksen myötä Tampereen ammattikorkeakoulussa tuli ajankohtaiseksi tarkastella valtionosuusrahan (VOS-rahan) jakoperusteita eri koulutusohjelmille. Laskentamallin perustalle haastattelin Tampereen ammattikorkeakoulun tutkintotavoitteisen koulutuksen johtajaa Marja Sutelaa, tehtäväalueen johtajaa Mikko Naukarista sekä hallintopäällikkö Risto Masosta. (liite 2) Lisäksi Tampereen ammattikorkeakoulun koulutuspäälliköille lähetettiin kirjallinen kysely aiheesta. (liite 3) Vastausprosentti koulutuspäälliköille suunnatussa kyselyssä oli 26,67 %.

6.1 Laskentamallin tarkoitus

Tampereen ammattikorkeakoululle kehitettiin laskentamalli, jonka on tarkoitus toimia päätöksenteon apuvälineenä johdolle. Laskentamallin tavoitteena on tuoda koulutusohjelmille jaettavan valtionosuusrahan jakoon jatkuvuutta ja kannustaa jokaista koulutusohjelmaa tulokselliseen toimintaan opetuksen laadusta tinkimättä. Tämän vuoksi mallissa otetaan opiskelijamäärän ja suoritettujen tutkintojen lisäksi huomioon myös laadullisia arvokriteerejä. Opetusministeriön antamia tuloksellisuuskriteerejä sovellettiin siten tietyin osin Tampereen ammattikorkeakoulun sisälle.

Kyselyiden ja haastatteluiden perusteella Tampereen ammattikorkeakoulussa niin johtajat kuin koulutuspäälliköt näkivät laskentamallin teon tarpeellisena ja tärkeänä asiana, tosin melko haasteellisena. Jotta malli voisi olla toimiva, tulee sen olla ehdottoman oikeudenmukainen ja tasapuolinen eri alan koulutusohjelmille. Lisäksi nähtiin tärkeänä, että malliin mukaan otettavat mittarit ovat sellaisia, joihin jokainen pystyy omalla työpanoksellaan vaikuttamaan.

6.2 Laskentamallin mittarit

TAMKissa tehtyjen kyselyiden ja haastatteluiden perusteella tuloksellisuus on resurssien käyttämisestä oikeisiin asioihin sekä rahoittajan antamien laadullisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista. Kolmas keskeinen asia tuloksellisessa toiminnassa on aluevaikuttavuus ja integroituminen ympäristöön. Tämä määritelmä on ollut laskentamallin kehittämisen taustalla.

Haastatteluiden mukaan yhtenä tärkeänä asiana nähtiin myös se, että malliin otettavat mittarit mittaavat eri asioita, päällekkäisyyksiä ei siis saisi olla. Lisäksi on erittäin tärkeää, että mallin mittarit ovat sopusoinnussa aiemmin läpikäytyjen TAMKin strategioiden, opetusministeriön asettamien tavoitteiden sekä ammattikorkeakoululain kanssa. Lyhykäisyydessään tuloksellinen toimintahan on organisaatiolle asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Laskentamalli kehitettiin yhteistyössä työryhmän kanssa, jossa käsiteltiin vuoden 2008 koulutusohjelmien budjetointia. Työryhmässä mukana oli edustajia sekä taloushallintopalveluista että tutkintotavoitteisen koulutuksen ja tehtäväalueen puolelta.

Potentiaalisia malliin otettavia mittareita oli todella monia. Kuitenkin toiveena oli, että mittareita olisi mallissa vain 2-4. Tämän vuoksi laskentamallista jätettiin pois monia hyviä mittareita pois. Esimerkiksi opetuksen ja harjoittelun ohjaukseen liittyvä mittari jätettiin mallista pois, koska opinto-ohjaajia ei TAMKissa ole koulutusohjelmittain. Tämän vuoksi yksittäisellä koulutusohjelmalla on rajallisemmat mahdollisuudet vaikuttaa tähän tekijään.

Seuraavaksi käydään tarkemmin läpi jokainen malliin mukaan otettu tuloksellisuusmittari sekä perustelut sille, miten näihin ratkaisuihin päädyttiin.

6.2.1 Lämpäisyaste

Ensimmäinen mittari, joka otettiin laskentamalliin mukaan, on lämpäisyaste. Lämpäisyaste mittaa koulutusohjelmittain sitä, kuinka moni opiskelija suorittaa tutkinnon viiden vuoden kuluessa koulutuksen aloittamisesta. Esimerkkinä tästä on se, kuinka moni vuonna 2002 aloittaneista opiskelijoista valmistuu vuoteen 2007 mennessä. Viiden vuoden periodin valittiin sillä perusteella, että lämpäisyaste ei merkittävästi kasva enää viiden vuoden jälkeen. Sen sijaan neljän ja viiden vuoden välissä se vielä kasvoi merkittävästi. Tämän vuoksi viiden vuoden periodi lämpäisyasteessa antaa totuudenmukaisimman kuvan valmistumisajasta.

Lämpäisyasteen nostaminen on monen osapuolen taholta tullut kehittämistoive. Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelmassa opetusministeriöllä on tavoitteena nostaa ammattikorkeakoulujen lämpäisyaste vuonna 2008 62 %:iin. Tällä hetkellä lämpäisyaste viiden vuoden aikajänteellä TAMKissa on 57,9 %. Myös Oppimisen Voima – seminaarissa puhunut Elinkeinoelämän Keskusliiton edustaja sanoi, että heidän puoleltaan lämpäisyasteen olisi noustava liki 80 %:iin. (Luentomuistiinpanot Koe Oppimisen voima –seminaari 10.10.2007 Johanna Kaplas.)

Lämpäisyasteeseen voidaan nähdä vaikuttavan kaksi päätekijää: opintojen keskeyttäminen sekä opiskeluajan pidentyminen. Monilla opiskelijoilla opiskeluaika venyy tarpeettomasti pitkäksi, mihin koulun puolesta on tärkeää kiinnittää huomiota. Opintoajan pituuteen voidaan vaikuttaa muun muassa keskittymällä opintojen ohjaukseen sekä välittämällä opiskelijoille selkeämpää kuvaa nimenomaisen koulutuksen antamista mahdollisuuksista tulevaisuuden työelämässä. Lisäksi on tärkeää pitää yllä riittävän monipuolista kurssitarjontaa.

Opintojen keskeyttäminen vaikuttaa myös suuresti läpäisyasteeseen. Tiettyltä osin koulu voi vaikuttaa keskeyttäneiden määrään, mutta suuri osa opintojen keskeyttäneistä on alan tai oppilaitoksen vaihtajia. Vaikka keskeyttäminen ja opiskelijoiden siirtyminen toisiin kouluihin ei ole kyseisen koulun kannalta positiivista, on asiaa hyvä ajatella yhteiskunnan näkökulmasta. Yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että ihmiset kouluttautuvat ja valmistuvat oppilaitoksesta sekä alalta, jonka he kokevat itselleen parhaaksi. Näin myös tulevaisuudessa riittää työntekijöitä paikkaamaan suurten ikäluokkien jättämää aukkoa työelämässä.

6.2.2 T&K-opintopisteet

Toinen laskentamalliin otettu mittari on T&K-opintopisteet. TAMKissa T&K-opintopisteitä voi kertyä projektiopinnoista, opinnäytetöistä sekä harjoittelusta. T&K-opintopisteiden suorittaminen nähdään tärkeänä niin TAMKin strategian kuin opetusministeriönkin taholta muun muassa tuloksellisuusmittarin muodossa. TAMKin T&K-strategian mukaan on tärkeää, että opiskelijat osallistuisivat erilaisiin projekteihin ja että valtaosa opiskelijoiden opinnäytetöistä liitettäisiin näihin T&K-hankkeisiin.

Paitsi TAMKin strategioiden, myös opetusministeriön kanssa luodussa tavoitesopimuksessa TAMKille on asetettu tavoitteeksi yhdistää yhä enemmän tutkimus- ja kehitystyötä opetuksen kanssa. Tavoitesopimuksen mukaan opiskelijoiden toimiminen hankkeissa kehittää omalta osaltaan heidän työelämävalmiuksiaan (Tavoitesopimus 2007-2009: 6).

T&K-hankkeisiin osallistuminen on erittäin tärkeää opiskelijoiden tulevaisuuden kannalta. Nykyään työelämässä erilaisten projektien määrä on noussut entiseen verrattuna valtavasti ja siten kokemukset projektitoiminnasta ovat monessa työpaikassa kullannarvoisia asioita. Lisäksi monien hankkeiden kautta opiskelijoille tulee mahdollisuus luoda suhteita työmarkkinoilla.

Yksi etuus projektityöskentelyssä on myös se, että tekijä oppii toimimaan erilaisten ihmisten kanssa sekä tietoisuus omista vahvuuksista paranee. Eräs koulutuspäälliköistäkin mainitsi kyselyssä, että projektityöskentely kehittää muun oppimisen ohella myös työelämässä tarvittavia tiimityötaitoja. Näin T&K-opintopisteiden määrää kasvattamalla TAMK voi paremmin vastata toiminnalle asetettuihin vaatimuksiin ja siten parantaa toimintansa tuloksellisuutta.

6.2.3 Kansainvälisyys

Kansainvälisyys on nykyisessä työelämässä yhä merkittävämpi asia. Lähes poikkeuksetta työntekijöiltä vaaditaan hyvää ja monipuolista kielitaitoa. Lisäksi yhä useammassa työpaikassa ollaan tavalla tai toisella tekemisissä eri kulttuuritaustan omaavien ihmisten kanssa. On siis tärkeää ajatella kansainvälisesti sekä ymmärtää erilaisia kulttuureita. Lisäksi työ-

elämässä tietojen ja taitojen lisäksi vaaditaan suvaitsevaisuutta sekä taitoa sopeutua yllättäviinkin tilanteisiin. Näihin asioihin opiskelijoiden on hyvä saada valmiuksia jo ammattikorkeakoulusta.

Laskentamallin kolmas mittari liittyy ammattikorkeakoulun kansainvälisyyteen. Kansainvälisyyttä kuvaava mittari laskentamallissa on pitkät eli yli 3 kuukautta kestävät lähtevät vaihdot. Mittari valittiin osaksi laskentamallia sen vuoksi, että kansainvälisyys nähdään paitsi opetusministeriön taholta myös TAMK:n strategioissa tärkeänä asiana. Opetusministeriön tuloksellisuusmittareissa mitataan kansainvälisten vaihtojen määrää ja lisäksi TAMKille on tavoitesopimuksessa asetettu tehtäväksi kehittää tätä osatekijää.

Aiemmin esitellyssä tavoitesopimuksessa mainitaan erikseen TAMK:n tavoitteeksi kehittää Pirkanmaalla toimivien yritysten toimintaedellytyksiä kansainvälisillä markkinoilla (tavoitesopimus 2007-2009: 6). Ulkomaanvaihdon kautta opiskelijoille annetaan tähän tehtävään valmiuksia, ja samalla he saavat tilaisuuden luoda suhteita myös ulkomaille. Työntekijän silmissä ulkomaanvaihdon olemisen opiskeluaikana on varmasti vain positiivinen asia, mikä voi joissakin työnhakutapauksissa olla ratkaisevakin asia.

6.2.4 Opetuksen taso ja asiantuntevuus

Neljäs kriteeri, joka täydentää laskentamallin muita mittareita, on opetuksen taso ja asiantuntevuus. Tämä kriteeri mittaa sitä, miten opiskelijat ovat kokeneet saamansa opetuksen tason. Arvioinnin pohjana toimiin OPALA-lomake, jonka jokaisen valmistuvan ammattikorkeakouluopiskelijan tulee tutkintotodistustaan hakiessaan täyttää.

Haastattelut ja koulutuspäälliköille tehty kyselyt osoittivat, että opetuksen laatu on keskeinen tuloksellisuutta mitattaessa. Eräs koulutuspäälliköistä kuvasi hyvin asian tärkeyttä: ”Kun opetus ja ohjaus on laadukasta, innostaa se nuoret opiskelemaan ja valmistumaan määräajassa.”

Korkea opetuksen laatu vaikuttaa myös oppilaitoksen imagoon. Imagon ollessa hyvä, opiskelijoiden tieto- ja taitotaso nousee ja sillä tavoin oppilaitos voi kouluttaa paremman työelämävalmiuksien omaavia ammattilaisia. Lisäksi koulun imagolla sekä opetuksen laadulla on merkitystä myös työnantajien silmissä, joista monet näkevät tärkeänä asiana sen, missä työnhakija on tutkintonsa suorittanut.

Myös opetusministeriö näkee opetuksen laadun kehittämisen tärkeänä asiana pitämällä sen mukana tuloksellisuusmittaristossaan. Lisäksi tavoitesopimuksessa vuosille 2007-2009 on opetusministeriö asettanut TAMKille tavoitteeksi kehittää opetustaan muun muassa kehittämällä opetussuunnitelmaa työelämän tarpeiden mukaiseksi, lisäämällä englan-

ninkielistä opetusta sekä keskittymällä opintojen ohjaukseen (Tavoitesopimus 2007-2009:5).

Myös Elinkeinoelämän Keskusliitossa asia nähdään erittäin tärkeänä. Heillä erityisenä toivomuksena on, että ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneilla opiskelijoilla olisi riittävät ammatilliset valmiudet sekä ennen kaikkea realistinen käsitys työtehtävistä työelämään siirryttäessä. Heidän mukaansa myös opiskelijamäärien sekä opetusresurssien väliseen suhteeseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. (Luentomuistiinpanot Koe Oppimisen voima -seminaari 10.10.2007 Johanna Kaplas.)

6.2.5 Harjoittelun työtehtävien tuki oppimiselle

Toinen OPALA-palautteeseen pohjautuva mittari on se, kuinka hyvin harjoittelun työtehtävät ovat tukeneet oppimista. Ammattikorkeakoulun tutkintoon kuuluu useamman kuukauden kestävä harjoittelujakso, jossa opiskelija pääsee kokeilemaan käytännössä koulussa opiskelemaansa tietoa ja taitoja sekä solmimaan kontakteja työelämään. Hyvän harjoittelupaikan löytäminen on tuonut monille opiskelijoille jatkotyömahdollisuuksia tai jopa vakituisen työpaikan. Tämän vuoksi harjoitteluun liittyvän mittarin ottaminen mukaan nähtiin erittäin tärkeänä asiana.

Hyvän harjoittelupaikan merkitys korostui paitsi opetusministeriön tuloksellisuusmittaristossa myös tehdyissä haastatteluissa ja kyselyissä. Harjoittelu antaa opiskelijoille tietoa työelämän vaatimuksista ja auttaa opiskelijaa syventämään oppimiaan tietoja.

Myös opiskelijan näkökulmasta katsottaessa on tärkeää, että harjoittelun ohjaukseen panostetaan ja autetaan entistä enemmän hyvien harjoittelupaikkojen löytämisessä. Tähän ammattikorkeakouluilla on oivalliset mahdollisuudet, sillä kaikilla ammattikorkeakoulun opettajilla tulee olla takanaan työvuosia ennen opetustehtäviin siirtymistä. Tämän johdosta monilla heistä on arvokkaita suhteita työelämään, josta puolestaan opiskelijoilla ei usein ole omalta alalta ehtinyt vielä kertyä.

Laskentamallissa harjoittelun työtehtävät -mittari sekä opetuksesta saatu palaute -mittari käsitellään yhdessä. Painoarvoa näille kahdelle tuloksellisuusmittareille annettiin muita enemmän. Laskentamallin tarkempaa rakennetta ja teknistä toteutusta käydään läpi seuraavassa luvussa.

6.3 Valmis laskentamalli

Valmis laskentamalli on nähtävissä liitteessä 4. Liitteessä 5 on puolestaan laskentamallin liitteet, joihin OPALA-kyselyn vastaukset talletetaan. Mallissa esiintyvät luvut (liite 4 ja 5) ovat keksittyjä.

Itse laskentamallille yksi tärkeä kriteeri on sen riittävä yksinkertaisuus ja helppo käytettävyys. Tämän vuoksi toive tuloksellisuuskriteerien määräs-täkin oli noin 3. Laskentamalli kehitettiin erästä jo olemassa olevaa TAMKin Excel-taulukkoa hyväksikäyttäen. Pohjalla on laskelma koulu-tusohjelmakohtaisista rahoitusosuuksista, jonka suuruuteen ovat vaikut-taneet kunkin koulutusohjelman yksikköhinta, 70 %:n painoarvolla aloi-tuspaikat sekä 30 %:lla kahden vuoden suoritetut tutkinnot. Esimerkkinä vuoden 2007 malliin mukaan otettiin vuonna 2004 ja 2005 suoritetut tut-kinnot eli samalla tavalla kuin opetusministeriökin laskee ammattikor-keakouluille myönnettävän rahoituksen.

Edellisessä luvussa esiteltyjen mittareiden perusteella myönnettävä tu-loksellisuusraha irrotetaan tästä aloituspaikkojen ja tutkintojen mukaan määräytyvästä koulutusohjelmakohtaisesta rahoitusosuudesta (Liite 4, sa-rake D). Tuloksellisuusrahan suuruuden päättämisen taustalla oli periaa-te, jonka mukaan kukaan koulutusohjelma ei saa menettää niin paljon ra-haa ettei pystyisi toteuttamaan toimintaansa laadukkaasti. Jaettavan rahan tulee kuitenkin olla suuruudeltaan sen verran suuri, että se kannustaa jo-kaista koulutusohjelmaa ponnistelemaan sen eteen. Työryhmässä päätet-tiin, että tuloksellisuusrahan suuruus on 3 % rahoitusosuudesta.

Palkittujen määrä

Laskentamallin tuloksellisuutta mittaavassa osiossa on neljä mittaristo-kokonaisuutta, josta palkitaan kolme parhaiten onnistunutta koulutusoh-jelmaa. Jos esimerkiksi 3. sija on jaettu kahden koulutusohjelman kesken, ovat molemmat palkittujen joukossa ja palkittuja koulutusohjelmia on siis neljä. Kaikki kolme parasta koulutusohjelmaa saavat osuuden tulok-sellisuusrahasta suhteessa omaan rahoitusosuuteensa. Palkinnon suuruu-teen ei siis vaikuta se, onko koulutusohjelma ollut sijalla 1, 2 vai 3.

Työryhmä päätti, että kolme palkittua jokaisesta mittarista on riittävän suuri määrä. Näin ääritapauksessa lähes jokainen koulutusohjelma voi tulla tuloksellisuudesta palkituksi. Jos mittarikohtainen palkitsemismäärä olisi suurempi, todennäköisyys kaikkien koulutusohjelmien palkitsemi-seen kasvaisi ja siten se ei välttämättä kannustaisi yhtä hyvin. Jos puoles-taan vain muutamalla koulutusohjelmalla olisi mahdollista tulla palkituk-si, ei sekään kannustaisi mallin tarkoittamaan toimintaan.

Tuloksellisuusrahan suuruus

Kunkin mittariston perusteella jaettava tuloksellisuusraha jaetaan suh-teessa koulutusohjelman rahoitusosuuteen (liite 4, sarake C). Tämä jako-peruste koettiin oikeudenmukaisimpana tapana, sillä tämä huomioi kou-lutusohjelmien erisuuruiset yksikköhinnat sekä koulutusohjelmien opis-kelijamäärät. On tärkeää, että saatava tuloksellisuuden perusteella myön-nettävä raha tuntuu koulutusohjelman budjetissa yhtä paljon, olipa sen vuosittaisen rahoituksen suuruus minkä suuruinen tahansa.

Tuloksellisuusrahasta saatava summa määräytyy suhteessa koulutusohjelman rahoitusosuuteen (liite 4, sarake C). Liite 4 laskentamallin sarakkeeseen L, Q, W ja AC tehty kaava laskee prosentuaalisen osuuden myönnettävästä tuloksellisuusrahasta sillä perusteella, mikä on palkitun koulutusohjelman suhteutettu rahoitusosuus kolmen palkitun joukosta. Tätä prosentuaalisen osuuden mittaamista varten kaava ryhmittää koulutusohjelmat sijoitus-sarakkeisiin suuruusjärjestykseen antamalla parhaimmalle koulutusohjelmalle arvon 1. Edellä kuvattu laskentakaava toistuu jokaisen tuloksellisuusmittarin kohdalla

Tuloksellisuusmittareiden luvut syötetään manuaalisesti taulukkoon. Nämä kohdat on laskentamallissa merkitty keltaisella värillä.

OPALA-kyselyn mittarit

OPALA-kyselyn mittareita eli harjoittelun työtehtävien luonnetta sekä opetuksen tasoa ja asiantuntevuutta päätettiin käsitellä laskentamallissa yhdessä. Painoarvoa tälle mittarille annettiin 60 % koko tuloksellisuusrahasta, koska mittarit mittaavat parhaiten toiminnan laatua ja näissä jokaisella koulutusohjelmalla on tasavertainen mahdollisuus onnistua.

Arvot mittareihin (sarakeet H ja I) saadaan OPALA-kyselyn yhteenvedosta, jotka ovat nähtävillä liitteessä 5. Kysymyksissä on käytetty arvoasteikkoa 1-4. Kunkin koulutusohjelman luvut syötetään OPALAJärjestelmästä liitteessä 5 olevaan taulukkoon. Siellä jokaisen koulutusohjelmalle on laskettu painotettu keskiarvo, jonka suuruus siirtyy automaattisesti itse laskentamalliin (liite 4, sarakeet H ja I).

Tällä hetkellä OPALA-kyselyyn vastanneiden joukossa on myös opiskelijoita, jotka ovat valmistuneet vanhoista koulutusohjelmista. Nämä vastaukset on myös otettu huomioon liite 5 laskelmissa ryhmittämällä ne osaksi uusia koulutusohjelmia.

Läpäisyaste

Läpäisyasteen tulokset saadaan TAMKIn tietohallinnosta, ja sen periodiksi otetaan viisi vuotta.. Tulokset siirretään manuaalisesti laskentamallin sarakkeeseen O (liite 4). Laskelmissa on valmistuneiden osuus viiden vuoden sisällä tutkinnon aloittamisesta. Prosentuaalisessa läpäisyasteessa on huomioitu alkuperäisestä koulutusohjelmastaan valmistuneet opiskelijat. Lisäksi laskelmissa on mukana valmistuneet opiskelijat, jotka ovat vaihtaneet koulutusohjelmaa koulutusalan sisällä.

Läpäisyasteelle annettiin painoarvoa 20 %. Läpäisyasteelle annettiin pienempi painoarvo sen vuoksi, että se on hieman päällekkäinen suoritettujen tutkintojen kanssa ja niiden perusteella määräytyy jo 30 % rahoituksesta.

T&K-opintopisteet

T&K-opintopisteet –mittarille annettiin myös pienempi painoarvo. Työryhmän mukaan TAMK:n kaikilla koulutusohjelmilla ei käytännössä ole kuitenkaan yhtäläisiä mahdollisuuksia T&K-opintopisteiden kerryttämiseen. Jotta tilanne ei olisi epäoikeudenmukainen, annettiin sille 10 prosentin painoarvo laskentamallissa. Mittarin mukaanotto oli kuitenkin todella tärkeää, sillä tällä keinoin voidaan koulutusohjelmille välittää asian tärkeys.

Kansainvälisyys

Kansainvälisten vaihtojen kohdalla on samantapainen ongelma kuin T&K-opintopisteissä. TAMK:ssa on esimerkiksi englanninkielinen International-business –koulutusohjelma. Tässä koulutusohjelmassa opiskelijoiden tutkintoon kuuluu vaihto ulkomailla. Tämän vuoksi tällä ja muutamalla muulla koulutusohjelmalla on etulyöntiasema kansainvälisten vaihtojen –mittarissa pärjäämiselle. Tämän kohdan perusteella myös tälle mittarille annettiin muita pienempi painoarvo, 10 prosenttia.

Kokonaisrahoituksen määräytyminen

Mallin lopussa lasketaan tuloksellisuuden perusteella myönnettävä rahoitus ja se lisätään perusrahoitusosuuteen. Lisäksi sarakkeissa AH ja AI on verrattu rahoitusta malliin, jossa valtionosuusraha jaettaisiin pelkästään opiskelijamäärien sekä suoritettujen tutkintojen perusteella. Näiden laskelmien avulla on mahdollista nähdä se, kuinka paljon tuloksellisuusraha nostaa/laskee jokaisen koulutusohjelman rahoitusta.

Lopuksi johto voi harkinnanvaraisesti tasoittaa eroja, jos koulutusohjelmien rahoitukseen on tullut suuria eroja edellisen vuoden budjettiin sekä toteumaan verrattuna. Tärkeintä on, että kaikille koulutusohjelmille jää riittävästi rahaa toimintansa pyörittämiseen.

7. Johtopäätökset ja yhteenveto

Hämeenlinnan ammatillisen opettajakorkeakoulun johtajan sanoja lainatakseni: ”Koulutuksen ja opetuksen tavoitteena tulee olla se, että yhteiskuntaamme kasvaa innovatiivisia, uutta tietoa tuottavia, luovia, aktiivisia, terveitä, vaikuttamishakuisia, itseensä luottavia, yhteistyökykyisiä, vahvasti elämäänsä hallitsevia ammattilaisia. Tässä onnistuminen on opetuksen ja koulutuksen todellista tuloksellisuutta.” (Luukkanen 2006.)

Tampereen ammattikorkeakoulu haluaa olla oppilaitos, jossa tämä määritelmä tuloksellisesta toiminnasta voisi toteutua. Tätä varten TAMK antoi tehtäväkseni kehittää laskentamallin, jossa koulutusohjelmille jaettavaan rahoitukseen vaikuttaisi myös laadulliset, tuloksellisuutta mittaavat mittarit.

Lähdin pohtimaan laskentamallin ratkaisua luomalla kattavan käsityksen siitä, mitä tuloksellisuudella tarkoitetaan ja mitkä ovat sen eri osatekijöitä. Tuloksellisuus voidaan jakaa kahteen päätekijään: toiminnalliseen tuloksellisuuteen ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Toiminnallinen tuloksellisuus tarkoittaa sitä, kuinka tuloksellista itse toimintaprosessi, tässä tapauksessa ammattikorkeakoulun sisällä on. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus puolestaan mittaa sitä, kuinka hyvin ammattikorkeakoulu on onnistunut saavuttamaan yhteiskunnalliset tavoitteensa.

Näiden teoreettisten käsitysten sekä kyselyiden ja haastatteluiden pohjalta päädyin ottamaan laskentamalliin mukaan viisi mittaria: läpäisyaste, opetuksen laatu ja asiantuntemus, harjoittelun työtehtävät, T&K-opintopisteet ja kansainväliset vaihdot. Laskentamallin rakentaminen oikeudenmukaiseksi ja henkilöstön taholta hyväksyttäväksi oli itsessään haaste, koska TAMK:n koulutusohjelmat ovat hyvin erikokoisia ja eri alalla toimivia. Lisäksi rahoituslain tuomat muutokset rahoituksen jakoon koulutusohjelmille on uusi asia koko Suomen ammattikorkeaverkostossa, joten aikaisempaa vertailupohjaa ei ollut käytettävissä.

Malliin valitut mittarit ovat tämän hetkisten TAMK:n strategioiden ja opetusministeriön asettamien tavoitteiden kanssa sopusoinnussa sekä tukevat laissa annettuja ammattikorkeakoulun tehtäviä. Lisäksi niissä on otettu huomioon myös Elinkeinoelämän Keskusliiton antamat odotukset ammattikorkeakouluille. Malli on rakenteeltaan koulutusohjelmien kokosekä toimintaeroja huomioonottava. Rahoituksen lopullisena jakoperusteena on se, että kaikilla koulutusohjelmilla on riittävä rahamäärä toimintansa pyörittämiseen.

Laskentamallin kriteerien on muututtava sen mukana, miten TAMK:n tavoitteet, opetusministeriön toiminnalliset painotukset sekä TAMK:n mahdolliset strategiset linjaukset muuttuvat. On tärkeää, että mallissa on mukana mittarit, joissa TAMKilla on vielä parannettavaa. Lisäksi mallis-

sa on huomioitava mahdolliset koulutusohjelmiin tulevat muutokset. Näitä ovat esimerkiksi uudet koulutusohjelmat sekä eri koulutusohjelmien liittäminen yhdeksi kokonaisuudeksi.

Toinen asia, joka voi vaikuttaa mallin rakenteisiin ja painotuksiin tulevaisuudessa, ovat rahoituslakiin tulevat muutokset. Elinkeinoelämän Keskusliiton mukaan tulevaisuudessa tutkintojen määrän mukaan myönnettävän rahoitusosuuden määrä voi nousta nykyisestä 30 prosentista. Lisäksi, jos rahoituslaissa muut laadulliset mittarit nousevat osaksi rahoitusperustetta, on se otettava huomioon laskentamallin painotuksissa ja rakenteessa.

Yksi huomioonotettava asia laskentamallin kannalta on myös TAMKin selvitys yhtiömuodon muuttamisesta. Tällä hetkellä TAMK on osa Tampereen kaupunkia. Parhailtaan työryhmä tekee selvitystyötä TAMKin muuttamista itsenäiseksi osakeyhtiöksi. Tällä hetkellä ei ole tarkkoja tietoja siitä, mitä asioita mahdollinen muutos toisi tullessaan, mutta jos se toteutuu, tulee sen tuomat muutokset huomioida myös laskentamallissa.

Koska tällaisen laskentamallin kehittäminen on ammattikorkeakouluverkostossa ensimmäisten joukossa, olisi hyvä arvioida ensimmäisen vuoden jälkeen sen toimivuutta. Lisäksi tällöin voisi olla aiheellista toimittaa uusi kysely koulutuspäälliköille, jossa heiltä kysyttäisiin mielipidettä laskentamallista sekä sen mahdollisista kehittämistarpeista. Laskentamallin toimivuuden tärkein edellytyshän on se, että henkilöstö hyväksyy sen ja siten sitoutuu siihen. Mielestäni mallin onnistumista voidaan arvioida vasta sen käytön sekä siitä saatavan palautteen jälkeen. Eihän mikään laite tai keksintökään välttämättä ole kerrasta tullut täydellisesti toimivaksi. Tällä hetkellä kuitenkin malli on mielestäni hyvä ja koulutusohjelmien eroavaisuudet huomioonottava.

Tärkeintä on pitää mielessä TAMKin toiminnan laadukkuus. Uskon, että näissä mittareissa pärjääminen kohottaisi TAMKin imagoa opiskelijoiden ja työnantajien silmissä sekä parantaisi toiminnan tuloksellisuutta. On myös hyvä huomioida, että laskentamallin mittarit ovat asioita, joita opetusministeriö mittaa tuloksellisuusrahan myöntämisen perusteina. Toiminnan kehittäminen laskentamallin avulla voi tulevaisuudessa lisätä mahdollisuutta saada opetusministeriön myöntämää tuloksellisuusrahaa, mistä on hyötyä koko TAMKille.

Lähteet:

Aamulehti 10.5.2007. Ammattikorkeakouluja ohjattava rahalla laatuun.

Alanen, Pekka 2002. Ammattikorkeakouluista osaavaa työvoimaa kuntasektorin ja alueen elinkeinoelämän tarpeisiin. Teoksessa Liljander Juha-Pekka (toim.) Omalla tiellä ammattikorkeakoulut jo kymmenen vuotta. Helsinki:Edita, 171-181.

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351

Jyrkkiö, Esa & Riistama, Veijo 2004. Laskentatoimi päätöksenteon apuna. Helsinki: WSOY.

Kaplas, Johanna. Elinkeinoelämän Keskusliitto. Koe Oppimisen voima –seminaari 10.10.2007 Tampereen ammattikorkeakoulu.

Korhonen Maritta 2000. Ammattikorkeakoulu .työ ja oppiminen yhteistyössä? Lisensiaattitutkimus. Tampereen yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta. Tampere.

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta. 21.8.1998/635

Luukkanen, Olli 2006. Mitä on opetuksen laatu ja tuloksellisuus? Opettaja-lehti (5). [online] [viitattu 25.10.2007]
http://www.opettaja.fi/portal/page?_pageid=95,82089&_dad=portal&_sc_hema=PORTAL&key=94487

Niemelä, Pauli 2004. Ammattikorkeakoulujen asema, rooli ja arvoperusta. Opetusministeriön julkaisuja 2004:30. Ammattikorkeakouluetiikka. Opetusministeriö: Helsinki, 26-35.

Niskala, Mikael ja Tarna, Kaisa 2003. Yhteiskuntavastuun raportointi. KHT-Media. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitus –yksikköhintojen ja rahoituksen määräytyminen vuonna 2006. [online][viitattu 2.10.2007]
http://www.oph.fi/info/rahoitus/rahjulk2006_1.pdf

Opetusministeriön tilinpäätös ja toimintakertomus. Opetusministeriön julkaisuja 2007:16. [online][viitattu 2.6.2007].
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm16.pdf?lang=fi>

Oravakangas, Aini 2005. Koulutuksen tuloskeskustelu kielipelien kohtaamisena. Aikuiskasvatustutkimus, 272-280.
Pedagoginen strategia.[online][viitattu 2.01.2007]
http://www.tpu.fi/tiedostot/805809__liite__pedagoginen%20strategia.pdf

- Pedagoginen strategia. [online][viitattu 2.10.2007]
http://www.tpu.fi/tiedostot/805809__liite__pedagoginen%20strategia.pdf
- Pellinen, Jukka 2005. Talusjohtaminen. Helsinki:Talentum.
- Purhonen, Kari 2002. Ovatko ammattikorkeakoulut vastanneet työelämän odotuksiin. Teoksessa Liljander Juha-Pekka (toim.) Omalla tiellä ammattikorkeakoulut jo kymmenen vuotta. Helsinki:Edita, 164-181.
- Pöysti, Tuomas 2005 . Aikuispolitiikassa vaikuttavuuden ja tehokkuuden tulosvastuuseen ja tavoitteenasetteluun. (2) 132-140.
- Raivola, Reijo 2000. Tehoa vai laatua koulutukseen? Juva:WSOY.
- Raivola, Reijo, Valtonen, Päivi & Vuorensyrjä, Matti 2000. Käsitteet, mallit ja indikaattorit koulutuksen tehokkuutta ja vaikuttavuutta arvioitaessa. Teoksessa Raivola, Reijo (toim.) Vaikuttavuutta koulutukseen. Suomen akatemian koulutuksen vaikuttavuusohjelman tutkimuksia. Helsinki: Oy Edita Ab., 11-28.
- Rask, Maija 2002. Ammattikorkeakoululaitoksen vakiintuminen ja uudet haasteet. Teoksessa Liljander Juha-Pekka (toim.) Omalla tiellä ammattikorkeakoulut jo kymmenen vuotta. Helsinki:Edita, 31-41.
- Rauhala, Pentti 16.3.2007: Miten uudistettu rahoitusmalli kohtelee ammattikorkeakouluja.
- Talvio, Cai 2004: Yritysten yhteiskuntavastuu. Opetusministeriön julkaisuja 2004:30. Ammattikorkeakouluetiikka. Opetusministeriö: Helsinki, 126-134.
- TAMK strategiat 2003-2012. [online][viitattu 2.10.2007]
http://www.tpu.fi/tiedostot/804906__liite__strategia.pdf
- Tavoitesopimus 2007-2009. Tampereen ammattikorkeakoulun, Tampereen kaupungin ja opetusministeriön välinen tavoitesopimus vuosille 2007-2009 [online][viitattu 17.7.2007]
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/hallinto_ohjaus_ja_rahoyitus/tavoitesopimukset/sopimukset0709/sopimus/tampere_sopimus_07-09.pdf
- Tietoa TAMKista. [online][viitattu 2.10.2007]
<http://www.tpu.fi/servlet/sivu/0/250987#Tampereen%20ammattikorkeakoulu%20%E2%80%94TAMK>
- Toikka M. 2002. Strategia-ajattelu ja strateginen johtaminen ammattikorkeakoulussa. Tampere:Yliopistopaino.

- Toimintasuunnitelma. Opetusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2008-2011 [online]
[viitattu 2.6.2007]
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm03.pdf?lang=fi>
- Tuloksellisuusrahoitus: Ammattikorkeakoulujen tietohallinto ja tuloksellisuusrahoitus. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:32. [online][viitattu 17.7.2007]
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_271_tr32.pdf?lang=fi
- Vesterinen, Marja-Liisa 2004. Tutkimus- ja kehitystyön kokonaisuus. Teoksessa Kotila Hannu & Mutanen Arto (toim.) Tutkiva ja kehittävä ammattikorkeakoulu. Helsinki: Edita, 40-67.
- Viinikka, Antti 2002. Ammattikorkeakoulutus Helsingin seudun voimavarana. Teoksessa Liljander Juha-Pekka (toim.) Omalla tiellä ammattikorkeakoulut jo kymmenen vuotta. Helsinki:Edita, 182-198.
- Vilkkumaa, Matti 2005. Talouden apuvälineet johdolle. Helsinki: Gummerus Kirjapaino Oy.

Liitteet

Liite 1: Tuloksellisuuskriteerit tavoitesopimiskaudelle 2007-2009

Asiakokonaisuus opetus ja opetusmenetelmien kehittyminen

- Harjoittelu
- Henkilöstön kehittäminen
- Opetuksesta ja ohjauksesta saatu palaute
- Opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen
- Päätoimisten opettajien koulutustaso
- Ulkomaiset opinnot
- Vieraskielinen opetus
- Virtuaaliopetus
- Ulkomaalaisten opiskelijoiden tutkinnot

Asiakokonaisuus koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku

- Koulutuksen keskeyttäneet
- Koulutuksen vetovoima
- Sukupuolten tasa-arvon edistäminen
- Opintojen eteneminen
- Ammatillinen pohjakoulutus
- Tutkintotuottavuusindeksi
- Opintopistetuottavuusindeksi

Asiakokonaisuus tutkimus- ja kehitystyö

- Oppiminen T&K-hankkeissa
- Julkaisujen määrä
- Tutkimustoiminnan laajuus
- Tutkimustoiminnan henkilötyövuodet

Asiakokonaisuus aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö

- Avoin ammattikorkeakouluopetus
- Hankkeistetut opinnäytetyöt
- Palvelutoiminnan laajuus
- Tutkinnon suorittaneiden työllistymisalue
- Työllistyneet tutkinnon suorittaneet
- Yrittäjyys

Liite 2: Haastattelukysymykset

Oheinen haastattelu on toteutettu kesä-heinäkuussa 2007 tutkintotavoitteisen koulutuksen johtaja Marja Sutelalle, tehtävälleen johtaja Mikko Naukkariselle sekä hallintopäällikkö Risto Masoselle

1. Mitä teidän mielestänne tuloksellisuudella ammattikorkeakoulussa tarkoitetaan?
2. Onko mielestänne tärkeää ottaa huomioon myös laadullisia kriteerejä jaettaessa valtionosuusrahaa TAMK:n koulutusohjelmille?
– Kyllä / Ei, miksi?
3. Näettekö mainitsemani laskentamallin kehittämisen TAMKille tärkeänä asiana?
– Kyllä / Ei, miksi?
4. Millaisia laadullisia tekijöitä laskentamalliin voisi mielestänne ottaa mukaan? (lista opetusministeriön tuloksellisuuskriteereistä löytyy seuraavalta sivulta)
5. Minkä vuoksi mainitsemanne tekijät olisi tärkeä ottaa mukaan laskentamalliin?
6. Voiko niitä laittaa tärkeysjärjestykseen? Jos voi, niin millä tavoin niiden merkitys tulisi huomioida laskentamallia tehdessä?

Liite 3: Kysely TAMKin koulutuspäälliköille

Oheinen kysely on lähetetty toukokuussa 2007 sähköpostitse Tampereen ammattikorkeakoulun koulutuspäälliköille.

Tuloksellisuus ammattikorkeakoulussa

1. Määrittele lyhyesti mitä mielestäsi tuloksellisuudella ammattikorkeakoulussa tarkoitetaan?

2. Kannustavatko nykyiset opetusministeriön asettamat tuloksellisuuskriteerit sinua koulutuspäällikön tehtävissä? Millä tavoin ne vaikuttavat työhösi? (lista opetusministeriön antamista tuloksellisuuskriteereistä näet kysymyksen 4 yhteydessä)

3. Ehdotus laskentamallin luonnista TAMKille:
 - Näetkö kyseisen laskentamallin kehittämisen TAMKille tarpeellisenä ja tärkeänä asiana?
Kyllä / ei, miksi?
 - Pitäisikö TAMKin sisällä koulutusohjelmille jaettavassa valtionosuusrahoituksessa näkyä tuloksellisuus jollakin tavoin? (Nykyään jakoperusteet ovat lähinnä opiskelijamäärä ja suoritettut tutkinnot sekä opiskelijan yksikköhinta)
Kyllä / ei, miksi?

4. Nykyään opetusministeriön myöntämässä tuloksellisuusrahassa otetaan huomioon seuraavia mittoja:

Yksityiskohtaisempia selityksiä sekä lisätietoja alla olevista tuloksellisuusmittareista löytyy opetusministeriön sivuilta osoitteesta:

http://amkota.minedu.fi:8080/amkota_www/ESITYKSET2006/

(valitse dokumentti (Korhonen)Amk tietoh..> 17-Oct-2006 16:03 161k)

Asiakokonaisuus opetus ja opetusmenetelmien kehittyminen

- Harjoittelu
- Henkilöstön kehittäminen
- Opetuksesta ja ohjauksesta saatu palaute
- Opiskelijavaihto Suomesta ja Suomeen
- Päätoimisten opettajien koulutustaso
- Ulkomaiset opinnot
- Vieraskielinen opetus
- Virtuaaliopetus
- Ulkomaalaisten opiskelijoiden tutkinnot

Asiakokonaisuus koulutuksen vetovoima ja opintojen kulku

- Koulutuksen keskeyttäneet
- Koulutuksen vetovoima
- Sukupuolten tasa-arvon edistäminen
- Opintojen eteneminen
- Ammatillinen pohjakoulutus
- Tutkintotuottavuusindeksi
- Opintopistetuottavuusindeksi

Asiakokonaisuus tutkimus- ja kehitystyö

- Oppiminen T&K-hankkeissa
- Julkaisujen määrä
- Tutkimustoiminnan laajuus
- Tutkimustoiminnan henkilötyövuodet

Asiakokonaisuus aluevaikuttavuus ja työelämäyhteistyö

- Avoin ammattikorkeakouluopetus
- Hankkeistetut opinnäytetyöt
- Palvelutoiminnan laajuus
- Tutkinnon suorittaneiden työllistymisalue
- Työllistyneet tutkinnon suorittaneet
- Yrittäjyys

Mitkä edellä mainituista mittareista voisivat olla mielestänne tärkeitä kriteerejä jaettaessa valtionosuusrahaa eri koulutusohjelmille TAMKissa?

- Valitse kriteereistä kolme ja aseta ne tärkeysjärjestykseen numeroimalla ne 1-3 (tärkeimmälle kriteerille arvo 1)
- perustele valintasi

5. Jos jatkossa TAMKin koulutusohjelmille jaettavan valtionosuusrahan määrään vaikuttavat opiskelijamäärän ja suoritettujen tutkintojen lisäksi myös tietyt laadulliset kriteerit, niin luuletko, että se tulee vaikuttamaan omaan työhösi jotenkin?

Liite 4: Laskentamalli Tampereen ammattikorkeakoululle

1(2)

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
TAMK laskentamalli																	
RAHOITUSPOHJA																	
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">VOS-rahan kertyminen koulutusohjelmittain</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px;">60% osuus koko tuloksellisuusrahasta (6090e*60%)</div> </div>																	
TULOKSELLISUUS: OPALA (2006)																	
3 654,00 €																	
LÄPÄISYASTE (5 vuodessa)																	
1 218,00 €																	
KOULUTUSALAT JA OHJELMAT	Kokonai- s opiskelij- a lkm	% kokonai- s- rahoituk- sesta	Opetuksen rahoitusosuus, josta tuloksellisuus- raha otetaan	Tuloksellisu- usrahan osuus	Opetuksen rahoitus- osuus		Opetus AMK:ssa on ollut asiantuntevaa ja korkeatasoista	Työtehtäväni työharjoittelun aikana ovat tukeneet oppimista	Yhteensä (ka)	Sijoitus	Pisteytys 3 parasta (%- osuus)	Opalan mittariston perusteella myönnettävä tuloksellisuus- raha	Läpäisy- aste	sijoitus	Pisteytys 3 parasta (%- osuus)	Läpäisy- asteen perusteella myönnettävä tulokselli- suusraha	
				3,00 %								60 %					20 %
KULTTUURIALA	20,0	6,40 %	13 000,00 €	390,00 €	12 610,00 €												
Kuvataide	10,0	3,45 %	7 000,00 €	210,00 €	6 790,00 €		3,17	2,88	3,02	7	0,00 %	0,00 €	70,70 %	2	25,93 %	315,78 €	
Viestintä	10,0	2,96 %	6 000,00 €	180,00 €	5 820,00 €		3,00	3,20	3,10	4	0,00 %	0,00 €	52,40 %	11	0,00 %	0,00 €	
Luonnonvara-ala	15,0	3,94 %	8 000,00 €	240,00 €	7 760,00 €												
Metsätalous	15,0	3,94 %	8 000,00 €	240,00 €	7 760,00 €		3,17	3,08	3,13	2	12,70 %	464,00 €	56,30 %	6	0,00 %	0,00 €	
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon	65,0	12,32 %	25 000,00 €	750,00 €	24 250,00 €												
Liiketalous	40,0	7,39 %	15 000,00 €	450,00 €	14 550,00 €		3,03	2,79	2,91	10	0,00 %	0,00 €	53,20 %	9	0,00 %	0,00 €	
International Business	25,0	4,93 %	10 000,00 €	300,00 €	9 700,00 €		2,60	3,04	2,82	11	0,00 %	0,00 €	63,10 %	3	37,04 %	451,11 €	
Luonnontieteiden ala	35,0	12,32 %	25 000,00 €	750,00 €	24 250,00 €												
Tietojenkäsittely	35,0	12,32 %	25 000,00 €	750,00 €	24 250,00 €		2,73	3,18	2,95	9	0,00 %	0,00 €	51,20 %	13	0,00 %	0,00 €	
Tekniikan ja liikenteen ala	195,0	65,02 %	132 000,00 €	3 960,00 €	128 040,00 €												
Environmental Engineering	15,0	4,93 %	10 000,00 €	300,00 €	9 700,00 €		2,50	2,60	2,55	15	0,00 %	0,00 €	71,00 %	1	37,04 %	451,11 €	
Rakennustekniikka	30,0	12,32 %	25 000,00 €	750,00 €	24 250,00 €		3,00	3,21	3,11	3	39,68 %	1 450,00 €	45,10 %	15	0,00 %	0,00 €	
Kemiantekniikka	20,0	4,93 %	10 000,00 €	300,00 €	9 700,00 €		2,50	3,08	2,79	12	0,00 %	0,00 €	52,30 %	12	0,00 %	0,00 €	
Kone- ja tuotantotekniikka	35,0	7,39 %	15 000,00 €	450,00 €	14 550,00 €		2,82	3,35	3,09	5	0,00 %	0,00 €	55,00 %	7	0,00 %	0,00 €	
Auto- ja kuljetustekniikka	40,0	14,78 %	30 000,00 €	900,00 €	29 100,00 €		2,94	3,33	3,14	1	47,62 %	1 740,00 €	54,20 %	8	0,00 %	0,00 €	
Paperitekniikka	15,0	5,91 %	12 000,00 €	360,00 €	11 640,00 €		2,85	3,11	2,98	8	0,00 %	0,00 €	47,30 %	14	0,00 %	0,00 €	
Sähkötekniikka	10,0	4,93 %	10 000,00 €	300,00 €	9 700,00 €		2,80	2,60	2,70	13	0,00 %	0,00 €	52,60 %	10	0,00 %	0,00 €	
Tietotekniikka	20,0	7,39 %	15 000,00 €	450,00 €	14 550,00 €		3,20	2,89	3,05	6	0,00 %	0,00 €	59,50 %	5	0,00 %	0,00 €	
Tekstiili- ja vaateustekniikka	10,0	2,46 %	5 000,00 €	150,00 €	4 850,00 €		2,88	2,43	2,65	14	0,00 %	0,00 €	60,50 %	4	0,00 %	0,00 €	
YHTEENSÄ 1	330,0		203 000,00 €	6 090,00 €	196 910,00 €												

jatkuu

A	S	T	U	V	W	X	Y	Z	AA	AB	AC	AD	AE	AF	AG	AH	AI
TAMK laskentamalli																	
RAHOITUSPOHJA		T&K OPIIHOPISTEET (2007)						KANSAINVÄLISYYS									
		609,00 €						609,00 €									
KOULUTUSALAT JA OHJELMAT	Syksy 2007 kertymä	Opintopiste et/opiskelija	sijoitus	Pisteytys 3 parasta (%-osuus)	T&K-opintopisteiden perusteella myönnettävä tuloksellisuus-rahoitus		Lähtevät pitkät vaihdot	%-osuus	sijoitus	Pisteytys 3 parasta (%-osuus)	KV-vaihtojen perusteella myönnettävä tuloksellisuusraha		Tuloksellisuuden perusteella myönnettävä rahoitus	Opetuksen rahoitusosuus yhteensä	ero rahoitusmallin, jossa ei ole tuloksellisuus-rahoitusta (%-osuus)	ero rahoitusmallin, jossa ei ole tuloksellisuus-rahoitusta	
					10 %						10 %						
KULTTUURIALA																	
Kuvataide	10,00	1,00	6	0,00 %	0,00 €		5	50,00 %	10	0,00 %	0,00 €		315,78 €	7 105,78 €	1,51 %	105,78 €	
Viestintä	20,00	2,00	2	25,00 %	152,25 €		10	100,00 %	3	8,45 %	51,46 €		203,71 €	6 023,71 €	0,40 %	23,71 €	
Luonnonvara-ala																	
Metsätalous	60,00	4,00	1	33,33 %	203,00 €		6	40,00 %	14	0,00 %	0,00 €		667,00 €	8 427,00 €	5,34 %	427,00 €	
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon																	
Liiketalous	45,00	1,13	5	0,00 %	0,00 €		20	50,00 %	10	0,00 %	0,00 €		0,00 €	14 550,00 €	-3,00 %	-450,00 €	
International Business	0,00	0,00	15	0,00 %	0,00 €		30	120,00 %	2	14,08 %	85,77 €		536,89 €	10 236,89 €	2,37 %	236,89 €	
Luonnontieteiden ala																	
Tietojenkäsittely	30,00	0,86	8	0,00 %	0,00 €		10	28,57 %	15	0,00 %	0,00 €		0,00 €	24 250,00 €	-3,00 %	-750,00 €	
Tekniikan ja liikenteen ala																	
Environmental Engineering	15,00	1,00	6	0,00 %	0,00 €		10	66,67 %	7	0,00 %	0,00 €		451,11 €	10 151,11 €	1,51 %	151,11 €	
Rakennustekniikka	5,00	0,17	14	0,00 %	0,00 €		30	100,00 %	3	35,21 %	214,44 €		1 664,44 €	25 914,44 €	3,66 %	914,44 €	
Kemiantekniikka	10,00	0,50	9	0,00 %	0,00 €		20	100,00 %	3	14,08 %	85,77 €		85,77 €	9 785,77 €	-2,14 %	-214,23 €	
Kone- ja tuotantotekniikka	11,00	0,31	13	0,00 %	0,00 €		50	142,86 %	1	21,13 %	128,66 €		128,66 €	14 678,66 €	-2,14 %	-321,34 €	
Auto- ja kuljetustekniikka	15,00	0,38	12	0,00 %	0,00 €		25	62,50 %	9	0,00 %	0,00 €		1 740,00 €	30 840,00 €	2,80 %	840,00 €	
Paperitekniikka	20,00	1,33	4	0,00 %	0,00 €		10	66,67 %	7	0,00 %	0,00 €		0,00 €	11 640,00 €	-3,00 %	-360,00 €	
Sähkötekniikka	15,00	1,50	3	41,67 %	253,75 €		5	50,00 %	10	0,00 %	0,00 €		253,75 €	9 953,75 €	-0,46 %	-46,25 €	
Tietotekniikka	10,00	0,50	9	0,00 %	0,00 €		10	50,00 %	10	0,00 %	0,00 €		0,00 €	14 550,00 €	-3,00 %	-450,00 €	
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	5,00	0,50	9	0,00 %	0,00 €		10	100,00 %	3	7,04 %	42,89 €		42,89 €	4 892,89 €	-2,14 %	-107,11 €	
													6 090,00 €	203 000,00 €			

(7 105,78 - 7 000) / 7 000 = 1,51%

Liite 5: Yhteenvedot OPALA-kyselyistä, liite laskentamalliin

1(2)

Työkokemuksen hyödyntäminen		Aikaväli: 1.1.2006 - 31.12.2006						
Harjoittelun tehtävät tukevat oppimista								
		Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Yht.	keski-arvo	
	vastausten arvo	1	2	3	4			
Auto- ja kuljetustekniikka yht.	Auto- ja kuljetustekniikka	0	0	22	11	33	3,33	
Environmental Engineering yht.	Environmental Engineering	2	2	4	2	10	2,60	
Environmental Engineering		2	2	3	2	9		
Environmental Management (envi)		0	0	1	0	1		
International business yht.	International business	1	7	8	10	26	3,04	
Kemiantekniikka yht.	Kemiantekniikka	1	3	2	6	12	3,08	
Kone- ja tuotantotekniikka yht.	Kone- ja tuotantotekniikka	1	4	9	17	31	3,35	
Kone- ja tuotantotekniikan ko		1	4	7	11	23		
Konetekniikan ko		0	0	1	5	6		
Tuotantotekniikan ko		0	0	1	1	2		
Kuvataide yht.	Kuvataide	0	2	5	1	8	2,88	
Liiketalous yht.	Liiketalous	1	12	20	6	39	2,79	
Liiketalouden ko		1	12	18	3	34		
Talouden ja hallinnon ko		0	0	2	1	3		
Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen ko		0	0	0	2	2		
Metsätalous yht.	Metsätalous	0	4	3	5	12	3,08	
Paperitekniikka yht.	Paperitekniikka	0	1	6	2	9	3,11	
Paperitekniikan ko		0	1	4	1	6		
Paperi- ja prosessitekniikan ko		0	0	2	1	3		
Rakennustekniikka yht.	Rakennustekniikka	0	1	9	4	14	3,21	
Sähkötekniikka yht.	Sähkötekniikka	3	2	1	4	10	2,60	
Sähkötekniikan ko		2	2	1	3	8		
Talotekniikan ko		1	0	0	1	2		
Tekstiili- ja vaatetustekniikka	Tekstiili- ja vaatetustekniikka	1	1	5	1	8	2,75	
Tietojenkäsittely yht.	Tietojenkäsittely	3	2	15	14	34	3,18	
Tietojenkäsittelyn ko		3	2	15	13	33		
Tietojärjestelmäosaamisen ko.		0	0	0	1	1		
Tietotekniikka	Tietotekniikka	1	5	8	5	19	2,89	
Viestintä yht.	Viestintä	1	0	5	4	10	3,20	
Viestinnän ko		1	0	4	3	8		
Mediatuotannon ko		0	0	0	1	1		
Verkkomedian ko		0	0	1	0	1		
	Yhteensä:	15	46	122	92	275		

jatkuu

2(2)

Opetus asiantuntevaa		Aikaväli:1.1.2006 - 31.12.2006							
Opetus ammattikorkeakoulussa on ollut asiantuntevaa ja korkeatasoista									
		Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä	Yht.	keski-arvo		
	vastausten arvo	1	2	3	4				
Auto- ja kuljetustekniikka ght.	Auto- ja kuljetustekniikka	2	5	20	7	34	2,94		
Environmental Engineering ght.	Environmental Engineering	1	3	6	0	10	2,50		
Environmental Engineering		1	3	4	0	8			
Environmental Management (envi)		0	0	1	0	1			
Degree Programme in Forestry		0	0	1	0	1			
International business ght.	International business	5	5	17	3	30	2,60		
Kemiantekniikka ght.	Kemiantekniikka	0	6	6	0	12	2,50		
Kone- ja tuotantotekniikka ght.	Kone- ja tuotantotekniikka	2	8	18	6	34	2,82		
Kone- ja tuotantotekniikan ko		2	8	15	5	30			
Konetekniikan ko		0	0	1	1	2			
Tuotantotekniikan ko		0	0	2	0	2			
Kuvataide ght.	Kuvataide	0	1	3	2	6	3,17		
Liiketalous ght.	Liiketalous	0	9	21	10	40	3,03		
Liiketalouden ko		0	6	15	8	29			
Talouden ja hallinnon ko		0	2	5	1	8			
Yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen ko.		0	1	1	1	3			
Metsätalous ght.	Metsätalous	0	2	11	5	18	3,17		
Paperitekniikka ght.	Paperitekniikka	0	3	9	1	13	2,85		
Paperitekniikan ko		0	2	7	1	10			
Paperi- ja prosessitekniikan ko		0	1	2	0	3			
Rakennustekniikka ght.	Rakennustekniikka	1	0	5	2	8	3,00		
Sähkötekniikka ght.	Sähkötekniikka	0	3	6	1	10	2,80		
Sähkötekniikan ko		0	3	5	1	9			
Talotekniikan ko		0	0	1	0	1			
Tekstiili- ja vaateustekniikka	Tekstiili- ja vaateustekniikka	0	2	5	1	8	2,88		
Tietojenkäsittely ght.	Tietojenkäsittely	0	13	16	4	33	2,73		
Tietojenkäsittelyn ko		0	13	15	4	32			
Tietojärjestelmäosaamisen ko.		0	0	1	0	1			
Tietotekniikka	Tietotekniikka	1	4	5	10	20	3,20		
Viestintä ght.	Viestintä	1	1	5	3	10	3,00		
Viestinnän ko		1	1	4	2	8			
Mediatuotannon ko		0	0	0	1	1			
Verkkomedian ko		0	0	1	0	1			
	Yhteensä:	13	55	129	43	286			